

Програма SFC2021, подкрепена от ЕФРР (цел „Инвестиции за работни места и растеж“), ЕСФ+, Кохезионния фонд, ФСП и ЕФМДРА — член 21, параграф 3

CCI	2021BG05SFPR003
Заглавие на английски език	Food and Basic Material Support Programme
Заглавие на националния(ите) език(ци)	BG - Програма "Храни и основно материално подпомагане"
Версия	3.1
Първа година	2021
Последна година	2027
Допустимост от	1.01.2021 г.
Допустимо до	31.12.2029 г.
Номер на решението на Комисията	C(2026)1426
Дата на решението на Комисията	25.02.2026 г.
Номер на решението за изменение на държавата членка	
Дата на влизане в сила на решението за изменение на държавата членка	
Несъществено прехвърляне (член 24, параграф 5 от POP)	Не
Корекции от техническо или редакционно естество (член 24, параграф 6 от POP)	Не
Одобрено от комитета за мониторинг	Не
Региони по NUTS в рамките на програмата	BG - България BG3 - Северна и Югоизточна България BG31 - Северозападен BG311 - Видин BG312 - Монтана BG313 - Враца BG314 - Плевен BG315 - Ловеч BG32 - Северен централен BG321 - Велико Търново BG322 - Габрово BG323 - Русе BG324 - Разград BG325 - Силистра BG33 - Североизточен BG331 - Варна BG332 - Добрич BG333 - Шумен BG334 - Търговище BG34 - Югоизточен BG341 - Бургас BG342 - Сливен BG343 - Ямбол BG344 - Стара Загора BG4 - Югозападна и Южна централна България BG41 - Югозападен

	BG411 - София (столица) BG412 - София BG413 - Благоевград BG414 - Перник BG415 - Кюстендил BG42 - Южен централен BG421 - Пловдив BG422 - Хасково BG423 - Пазарджик BG424 - Смолян BG425 - Кърджали BGZ - Extra-Regio NUTS 1 BGZZ - Extra-Regio NUTS 2 BGZZZ - Extra-Regio NUTS 3
Съответни фондове	ЕСФ+
Програма	☐ По цел „Инвестиции за работни места и растеж“ само за най-отдалечените региони

Съдържание

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката	5
Таблица 1	12
2. Приоритети	14
2.1. Приоритети, различни от техническа помощ	14
2.1.1. Приоритет: 1. Подпомагане с храни и предоставяне на материална помощ (Подпомагане на най-нуждаещите се съгласно специфичната цел, посочена в член 4, параграф 1, буква м) от Регламента за ЕСФ+ (ЕОС.4.13))	14
2.1.1.2. Специфична цел: ESO4.13. Справяне с материалните лишения	14
2.1.1.2.1. Интервенции на фондове	14
Видове помощ	14
Основни целеви групи	15
Декриптиране на национални или регионални схеми за подпомагане	16
Критерии за подбор на операциите	16
2.1.1.2.2. Показатели	18
Таблица 2: Показатели за крайния продукт	18
Таблица 3: Показатели за резултатите	19
2.2. Приоритети за техническа помощ	21
2.2.1. Приоритет за техническа помощ съгласно член 36, параграф 4 от РОР: 2. ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ	21
2.2.1.1. Интервенция на фондовете	21
Съответните видове действия — член 22, параграф 3, буква д), точка i) от РОР	21
Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР:	22
2.2.1.2. Показатели	23
Таблица 2: Показатели за крайния продукт	23
2.2.1.3. Ориентирано разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията	23
Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция	23
Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+	24
Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП	24
3. План за финансиране	25
3.1. Прехвърляния и принос (1)	25
Таблица 15А: Приноси към InvestEU* (разбивка по години)	25
Таблица 15Б: Приноси към InvestEU* (обобщение)	25
Обосновка, като се вземе предвид как тези суми допринасят за постигането на избраните в програмата цели на политиката в съответствие с член 10, параграф 1 от Регламента за InvestEU	26
Таблица 16А: Прехвърляния към инструменти при пряко или косвено управление (разбивка по години)	26
Таблица 16Б: Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление* (обобщение)	26
Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление — обосновка	26
Таблица 17А: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове* (разбивка по години)	26
Таблица 17Б: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове (обобщение)	26
Прехвърляния между фондове със споделено управление, включително между фондове на политиката на сближаване — обосновка	27
Таблица 21: Ресурси, които допринасят за постигане на целите, посочени в член 21в, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/241	27
3.2. ФСП: разпределени средства в програмата и прехвърляния (1)	27
3.3. Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед	27

Таблица 19А: Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед в рамките на програмата (разбивка по години)	27
Таблица 19Б: Прехвърляния към други програми между категории региони в резултат на междинния преглед (разбивка по години).....	27
3.4. Обратни прехвърляния (1)	28
Таблица 20А: Обратни прехвърляния (разбивка по години).....	28
Таблица 20Б: Обратни прехвърляния* (обобщение).....	28
3.5. Финансови бюджетни кредити по години.....	29
Таблица 10: Финансови бюджетни кредити по години	29
3.6. Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране	30
Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране	30
4. Благоприятстващи условия	31
5. Органи, които отговарят за програмата.....	41
Таблица 13: Органи, които отговарят за програмата	41
Разпределение на възстановените суми за техническа помощ съгласно член 36, параграф 5 от РОР, ако се установи, че повече органи получават плащания от Комисията.....	41
6. Партньорство.....	42
7. Комуникация и видимост.....	44
8. Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи.....	46
Таблица 14: Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи	46
Допълнение 1: Финансово участие на Съюза на основата на единични разходи, еднократни суми и единни ставки.....	47
А. Обобщение на основните елементи	47
В. Подробности по вид операция	48
С. Изчисляване на стандартната таблица за единичните разходи, еднократни суми или единни ставки	61
1. Източник на данните, използвани за изчисляване на стандартната таблица на единичните разходи, еднократните суми или единните ставки (кой е генерирал, събрал и записал данните; къде се съхраняват данните; крайни срокове; валидиране и др.)	61
2. Моля, уточнете защо предложените метод и изчисление въз основа на член 94, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби са уместни за вида операция:	63
3. Посочете как са били направени изчисленията, включително и допускането по отношение на качеството или количествата. Когато е приложимо, следва да се използват статистически данни и референтни стойности и при поискване да се представят във формат, позволяващ употребата им от Комисията.	63
4. Моля, обяснете как сте гарантирали, че само допустими разходи са включени в изчислението на стандартната таблица за единичните разходи, еднократната сума или единната ставка.	65
5. Оценка на одитния орган(и) на методиката на изчисление и сумите и механизмите, осигуряващи проверката, качеството, събирането и съхранението на данни.	66
Допълнение 2: Финансово участие на Съюза въз основа на финансиране, което не е свързано с разходите	68
А. Обобщение на основните елементи	68
В. Подробности по вид операция	69
Допълнение 3.....	70
ДОКУМЕНТИ	Error! Bookmark not defined.

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката

Позоваване: член 22, параграф 3, буква а), точки i) — viii) и точка х) и член 22, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 (ROP)

Програмата за храни и основно материално подпомагане 2021-2027 г. (ПХ) ще допринесе активно за изпълнението на специфичната цел на Съюза, насочена към справяне с проблема на материалните лишения чрез подпомагане с храни и основна материална помощ. През 2019 г. 21.4% от цялото население в ЕС-28 живее в риск от бедност или социално изключване. България е една от страните, изправена пред предизвикателства по отношение на редица елементи от набора от социални показатели, определен в подкрепа на Европейския стълб на социалните права. Тя все още е на първо място по най-голям брой на хората, живеещи в риск от бедност или социално изключване, както и по високи равнища на неравенство по отношение на доходите. Процентът на хората, живеещи в бедност, все още е много висок, а неравенството по отношение на доходите се увеличава. По данни от проведеното от Националния статистически институт изследване „Статистика на доходите и условията на живот” (EU-SILC) за 2020 г., през 2020 г. линията на бедност общо за страната е 451.00 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 659.9 хил. лица, или 23.8% от населението на страната. Относителният дял на бедните е най-висок сред безработните лица (61.1% за 2020 г.), като рискът от бедност при безработните мъже е с 12.3 процентни пункта по-висок в сравнение с този при безработните жени. Образователното равнище оказва съществено влияние върху риска от бедност при заетите лица. Най-висок е относителният дял на работещите бедни с начално и без образование - 65.7% %. Оценките на бедността в зависимост от типа на домакинството показват, че най-висок е относителният дял на бедните сред едночленните домакинства с лице на възраст над 65 години, самотните родители с деца, както и домакинствата с три и повече деца.

В ЕС-28 през 2019 г. 12% от населението страда от материални лишения. Този процент представлява оценка на дела на хората, чиито условия на живот са силно засегнати от липсата на ресурси. В България най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на посрещането на неочаквани финансови разходи със собствени средства (43.5%), а 27.5% се ограничават при отоплението на жилището. Затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището си, имат 23.6% от лицата. Успоредно с това, 27.6% от лицата не могат да си позволят консумация на месо, пиле или риба всеки втори ден,.. През 2020 г. 19.4% от населението живее в материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя). Изразходваните средства за храна и безалкохолни напитки през 2020 г. са 1 872 лв., или с 2.1% повече спрямо 2019 г. и с 48.0% повече в сравнение с 2011 година. През 2020 г. относителният дял на разходите за храна от общия разход е 30.1 %, което е с 0.6 процентни пункта по-малко в сравнение с 2019 г. и със 6,1 процентни пункта спрямо 2011 година. Въпреки отчитаното намаление, разходите за храна остават основни разходи в българските домакинства.

Бедността и тежките материални лишения в България са особено изразени при няколко основни групи: Децата са сред най-засегнатите от бедността групи, което намалява шансовете им за добро образование и нормално протичащо детство, а оттам и за изграждането им като бъдещи граждани, участващи активно в социално-икономическото развитие на страната. През 2020 г. 28.3% от децата на възраст 0 - 17 години в България са изложени на риск от бедност, или с 0.8 процентни пункта повече спрямо 2019 година. През 2020 г. осем от десет деца (84.1%), чиито родители са с начално или без образование, живеят в бедност.. Приблизително 18 пъти по-малко, или 4.7%, са децата, чиито родители са с висше образование и живеят в риск от бедност. Рискът от бедност при децата в домакинства с родители със средно образование е седем пъти по-висок от този при децата с родители с висше образование. През 2020 г. относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 38.5%, а за 3.3% от децата нито една потребност не може да бъде удовлетворена поради финансови причини. През 2020 г. 43.0% от децата с материални лишения живеят и в риск от бедност. Възможността да се осигурят определени потребности на децата се различава в зависимост от етническата принадлежност.

Възрастните хора са друга голяма група, за която рискът от бедност е висок, особено предвид трайните тенденции за застаряване на населението. Тези демографски тенденции са характерни за по-голямата част от страните в Европа. В България в края на 2020 г. лицата на възраст 65 и повече навършени години са 1 504 048, или 21.8% от населението на страната. В сравнение с 2019 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 0.2 процентни пункта.. Оценките на бедността в зависимост от типа на домакинството показват, че най-висок е относителният дял на бедните сред едночленните домакинства с лице на възраст над 65 години (61.8% за 2020 г.). От същата възрастова група 32.7% живеят в материални лишения. Това често поставя тази група от населението в силна зависимост както от помощ от други членове на семейството, така и от помощ от държавата. Преобладаващата част от тази група от населението е в невъзможност да води достоен живот и да покрива основните си жизнени потребности. Съгласно Индекса за активен живот на възрастните хора, България изостава по много показатели относно качеството им на живот. Почти ½ от населението в надтрудоспособна възраст е в риск от бедност или социално изключване през 2020 г. Въпреки индексиранието на пенсиите през последните години, все още над 803 000 пенсионери получават пенсии в размер под прага на линията на бедност за страната. Голяма част от тези хора попадат в обхвата на социалното подпомагане. Програмата адресира мерки към онези лица в пенсионна възраст, чиито доходи от пенсия са единствен източник на препитание и за тях е установен висок риск от бедност и социално изключване.

Ромите продължават да са изправени пред многобройни предизвикателства. Концентрацията на представителите на тази уязвима етническа група в обособени квартали и райони води до социално изключване, влошаване на жилищните и санитарни условия. Делът на ромите, изложени на риск от бедност или социално изключване, се оценява на близо 90%[1]. Около 7% от ромските деца на възраст между 7 и 15 години остават извън образователната система и много деца не са записани в детски градини[2]. През 2020 г. най-висок е относителният дял на бедните сред лицата, самоопределили се от ромската етническа група - 66.2%. 44.3% от ромите все още живеят лишени от основни санитарни условия. Една от основните национални цели е да се осигурят условия за подобряване на участието в образованието и да се намали отпадането от образователната система. Програмата предвижда да допълва интегрираните мерки, подкрепени от Европейския социален фонд +, като се фокусира върху осигуряване на пълноценна храна за децата в най-ранна детска възраст, в това число и върху деца от уязвими етнически групи. Чрез реализираните съпътстващи мерки ще работи за идентифициране и насочване на най-нуждаещите се лица към предоставяните услуги и мерки за подкрепа за тяхното социално включване и подкрепа за отговорно родителство за техните семейства. По този начин ще се осигури комплексност на подкрепата, за да може след навършване на тригодишна възраст, децата да се обхванат от образователната система.

По данни на Евростат, България е на първо място в Европейския съюз (ЕС) по дял на хората с увреждания и ограничения, които са в риск от бедност и социално изключване, показват данните на Евростат. Общо 50.7% от хората с увреждания и ограничения в активността на възраст над 16 години у нас са във висок риск от бедност и социално изключване през 2019 г., сочат данните. Това е почти два пъти повече спрямо средното ниво за ЕС – 28.4%. Най-малък е делът на хората с увреждания, застрашени от бедност и социално изключване, в Словакия – 19.2%, два пъти под средното за ЕС ниво. Преди това е Дания, както и Австрия, Финландия, Франция.

В допълнение към националните мерки за подкрепа на хората с увреждания, програмата предвижда подпомагане за онези представители от тази целева група, които са в най-висок риск от бедност, и за тях са установени високи нива на материални лишения.

Друга голяма група в риск от бедност са бездомните хора. Данните на Националния статистически институт са базирани на преброяване само на лицата, преминали през центрове за временно настаняване и приюти, но това далеч не отчита реалния брой хора без дом. През последните години броят на бездомните възрастни в страната се увеличава, като една от основните причини за бездомността безспорно е бедността. Предстоящата реформа в сферата на социалните услуги в страната, залегнала в Закона за социалните услуги предвижда нови услуги, идентифициране и комплексна подкрепа за тази целева група. Програмата ще предостави възможност бездомните лица да получават топъл обяд и чрез реализирането на съпътстващи

мерки ще съдейства за тяхното насочване към тези услуги, както и към съществуващите в общините центрове за временно настаняване и приюти. Програмата ще подкрепя и деца от семейства, търсещи международна закрила, непридружени непълнолетни и възрастните хора, които търсят убежище или друг вид международна закрила, мигрантите с увреждания, бездомните мигранти и бежанците, при които също се установяват високи нива бедност. Подкрепата за тях ще се реализира в координация с ангажираните институции и неправителствени организации. Съпътстващата подкрепа в тези случаи ще се фокусира върху търсене на възможности за интеграция чрез насочване към различни здравни, образователни или други подходящи услуги.

В програмния период 2014-2020г. мерките за подпомагане с храни, реализирани по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, се фокусираха върху най-уязвимите лица в страната въз основа на обективни критерии, установени в националното законодателство, и въз основа на оценка на потребностите на хората, изпитващи материални лишения. Извършеното структурирано проучване на крайните потребители на помощта и възложената външна оценка на програмата потвърдиха, че помощта е добре насочена, като са взети предвид потребностите на хората и специфичните социални условия на национално равнище. Този подход доказва своята ефективност и адекватност и по отношение на допълването на социалните политики в страната, и ще продължи да се прилага и в бъдещите мерки. Резултатите от Структурираното проучване на крайните получатели на помощта по програмата за периода 2014-2020 г. показват, че над половината (53%) от подпомогнатите лица с топъл обяд живеят в по-малки градове. Приблизително равни дялове от ползващите услугата са жителите на областните градове (23%) и на селата (20%). Незначителен дял (3%) от ползващите помощта живеят в столицата. Най-многобройна е групата на лицата, подпомогнати с хранителни продукти, които живеят в малки градове - 42% от всички ползватели на помощта по операцията. Следват жителите на областни градове – 41%. В села живеят 11% от получаващите пакети с хранителни продукти, а в столицата живеят 7% от интервюираните.

Изпълняваните конкретно фокусирани и адресирани мерки по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица не могат еднозначно да бъдат определени като единствен начин за намаляване броя на хората, живеещи в риск от бедност и социална изолация, ако бъдат разглеждани извън контекста на цялостната политика за преодоляване на бедността в страната. Предоставянето на хранителни продукти и осигуряването на топъл обяд на практика допринесе за разширяване на ефективния обхват на програмите за социално подпомагане, защото намалявайки основния разход за храна в домакинството се освобождават средства за задоволяване на други базови нужди на бедните домакинства. Въз основа на събраната демографска информация в хода на извършеното структурирано проучване се очерта профилът на лицата, които могат да бъдат определени като „типични“ получатели на подпомагане с храни. Това са преобладаващо ниско образовани хора, с ниски доходи, неработещи (безработни или пенсионери), живеещи предимно в малки населени места. Техните семейства, партньори и роднини също попадат в сходни категории, което показва, че бедността и социалната маргинализация е концентрирана и засяга не отделни лица, а домакинството им като цяло. В този смисъл ролята на предоставяната помощ е оценена като изключително важна и е помогнала хората да се справят с базовите си потребности. През 2020 г. подкрепата обхваща близо 494 127 души, включително над 109 744 деца и близо 153 271 лица с увреждания. Повече от 200 общини се включиха в предоставянето на топъл обяд за над 40 000 нуждаещи се лица. Извършеното проучване и оценката на програмата показаха високи нива на удовлетвореност у хората от предоставеното подпомагане. Настоящата програма ще продължи в съответствие с прилагания досега териториален подход, като достига до най-малките и отдалечени населени места в страната и адресира подпомагането към действителни нужди на най-уязвимите граждани. Отчитайки мнението на хората, в периода 2021-2027 програмата отново ще адресира мерки за удовлетворяването на екзистенциални нужди на най-нуждаещите се лица, които ще бъдат първата стъпка към предприемане на комплексни, последователни и устойчиви мерки за социално включване. Идентифицирането на лицата и групите, които имат най-големи потребности от подкрепа за преодоляване на базови лишения, ще се базира на установените национални критерии за социално подпомагане. Политиката по социалното подпомагане в България е част от цялостната система за социална защита и функционира като набор от

програми и инструменти, чиято цел е да подпомогне най-уязвимите слоеве на обществото, които се идентифицират чрез специфичен набор от критерии, определени в националното законодателство. Най-голям е дялът на помощите, отпускани въз основа на доходен тест. Механизмите за достъп до системата за социално подпомагане са базирани на редица критерии, но база са двата основни параметъра за достъп – гарантиран минимален доход и система от проценти, определящи диференцирания минимален доход за подпомагане на конкретното лице, семейство или домакинство. Гарантиран минимален доход е нормативно определен размер средства, който се използва като база за определяне на социалната помощ, с цел осигуряване на минимален доход за задоволяване на основни жизнени потребности на лицата, съобразно тяхната възраст, семейно положение, здравословно и имуществено състояние, трудова и учебна заетост. За 2020 г. гарантираният минимален доход е определен в размер на 75 лв. Освен доходният тест, за отпускане на социални помощи се извършва и преценка по редица критерии като здравословно състояние, възраст, семейно положение, статус на пазара на труда, наличие на движимо и/или недвижимо имущество, което може да бъде източник на доход, както и възможността за подкрепа от хора от разширения семеен кръг. Линията на бедност също ще се прилага като общ показател за подкрепа по програмата, в допълнение към националните правила за социално подпомагане.

Предоставяните социални помощи имат за цел да осигурят основните жизнени потребности на бедни лица и семейства или да адресират техни конкретни нужди. Социалните помощи са средства, които допълват или заместват собствените доходи до основните жизнени потребности или задоволяват инцидентно възникнали нужди на подпомаганите лица и семейства. В зависимост от своя характер средствата, отпускани по програмите от системата за социално подпомагане, могат да бъдат месечни, целеви или еднократни. Социалното подпомагане се регулира с няколко закона и свързаните с тяхното прилагане нормативни актове от по-ниска степен. През 2020 г. структурите на Агенцията за социално подпомагане в страната са предоставили помощи на 1 299 316 лица на различни нормативни основания. През 2019 техният брой е 1 294 994 лица. Ефективността при отпускането на средства по действащите програми за социално подпомагане, особено предвид прилагания диференциран подход към нуждаещите се лица и групи, е висока. Същевременно ефектът от социалното подпомагане върху материалното състояние на подпомаганите домакинства е малък, поради относително ниския размер на отпусканите помощи, разглеждани като дял от потреблението на получателите на тези помощи. В резултат на това добрият обхват и целенасоченост на програмите за социално подпомагане не винаги успяват да доведат до реално намаление на ефектите от бедността. Хората, които получават подкрепа от системата за социално подпомагане, са най-уязвими по отношение последиците от бедността. Те плащат и най-високата социална цена. За тях е необходимо да се приложат такива мерки, които ще допринесат за ограничаване на разпространението на бедността и зависимостта от системата за социално подпомагане. За да се постигне това, е необходимо прилагането на интегриран подход, който да способства за трайно преодоляване на тяхното социално изключване и за прекъсване на предаването на бедността между поколенията. За съжаление, за голяма част от тях е жизнено необходимо преди да се предприемат действия за тяхното социално включване, да се осигури храна и/или базова материална помощ. Едва когато се удовлетворят екзистенциалните потребности, могат да се предприемат различни мерки, които да съпътстват нуждаещите се хора и да ги подкрепят за трайно преодоляване на бедността и нейните последици, където това е възможно. Агенцията за социално подпомагане е органът по социално подпомагане, съгласно Закона за социално подпомагане. Администрацията е пряко ангажирана с отпускането на социални помощи и поддържа актуална база данни за всяко лице, което има право на социални помощи или се нуждае от такива. Независимо от диференцирания подход, на който се базира системата за социално подпомагане, има редица частни случаи, в които хора в уязвима ситуация остават извън обхвата на всякакъв тип подпомагане. Това са хора, живеещи на ръба на оцеляването, при които някое от условията за предоставяне на социална помощ не е изпълнено. В този обхват могат да попаднат лица и семейства, които надвишават с минимални суми доходния праг за подпомагане, или не отговорят на някое друго условие, което не променя обективното им финансово състояние и нивото на материално лишение. Данните обаче сочат, че извън системата за социално подпомагане остават лица с увреждания и лица в пенсионна възраст, чиито единствен доход от пенсии е под прага на бедност, , но същевременно надвишава диференцирания

минимален доход за подпомагане, хора с психични и ментални увреждания, бездомни, зависими лица, мигранти и уязвими граждани от трети страни и др. За установяване на тези категории хора ще се използват различни информационни канали, както и информации от различни институции и организации. Ще бъдат използвани данните, ресурсът и капацитетът на структурите на Агенцията за социално подпомагане за преценка и насочване на тези уязвими към подпомагане по програмата. Програмата допринася за постигане на националните цели и приоритети, свързани с намаляване на бедността. В Националната програма за развитие 2030 (НПР 2030), приета с РМС 33/20.01.2020 г., е заложен приоритет П11 „Социално включване“, като една от неговите цели е насочена към намаляване на социалните неравенства и активното социално приобщаване на уязвимите групи чрез преодоляване на тежките материални лишения. Програмата за храни и основно материално подпомагане ще допринесе за постигането на заложената целева стойност от 18% по отношение на индикатор „Население в риск от бедност“, като част от стратегическа цел за намаляване на неравенствата в рамките на НПР 2030, както и за достигане на целева стойност от 25% по отношение на индикатор „Население в риск от бедност или социално изключване“ от приоритет „Социално включване“. Програмата ще способства за постигането на целите на Споразумението за партньорство за периода 2021-2027 г., които в количествено отношение към края на програмния период са достигане на ниво от 600 000 лица живеещи в риск от бедност, получили храни и материална подкрепа по програмата за храни и основно материално подпомагане.

Основната цел на Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България е да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията. В преследването на тази цел са групирани набор от мерки и реформи, със специален фокус върху групите и лицата в неравностойно положение за постигане на по-включващ и по-устойчив растеж. Чрез координиран механизъм програмата ще допринесе за идентифицирането, подпомагането и проследяването на нуждаещите се лица, които са били насочени към най-подходящите мерки за социална подкрепа, предвидени в рамките на ЕСФ+ или в Националния план за възстановяване и устойчивост. В зависимост от индивидуалните им потребности ще бъдат насочвани към дейности, допринасящи за преодоляване на бедността, намаляването на социалните неравенства и активно социално включване, идентифицирани като приоритети в Плана. По този начин, освен предоставянето на базова подкрепа – с храна и основни материали, програмата ще допринесе и за по-устойчиво преодоляване на бедността за не малка група нуждаещи се чрез комплексни и целенасочени мерки. Програмата ще допринесе за изпълнението на съответните специфични за България препоръки, приети в рамките на Европейския семестър, ще бъде част от факторите в страната за постигането на Целите на ООН за устойчиво развитие. Изпълнението на планираните интервенции ще адресират Цел 1 „Изкореняване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде“ и някои аспекти от Цел 2 „Край на глада – постигане на продоволствена сигурност и по-добро хранене, стимулиране на устойчиво селско стопанство“, и Цел 10 „Намаляване на неравенството между и в рамките на държавите“ от Целите за устойчиво развитие на ООН.

Предвидените в програмата мерки за подкрепа на политиките за борба с бедността са съобразени с констатациите от Доклада за България за 2019 г. от Европейския семестър, където в приложение Г „Инвестиционни насоки относно финансиране по линия на политиката за сближаване за периода 2021-2027“ е препоръчано да се предприемат мерки срещу материалните лишения чрез продоволствени помощи и основно материално подпомагане за най-нуждаещите се лица.

Един от ключовите принципи на Европейския стълб на социалните права е, че децата имат право на закрила от бедността, както и грижа с добро качество. Децата са силно зависими от възрастните, с които живеят, и не могат сами да осигурят своето съществуване. Отчитайки факторите, пораждащи бедност – безработица, ниско образование, ниски доходи и т.н., е от особена важност да се предотврати предаването на бедността между поколенията. Това изисква интегрирани мерки за инвестиции в ранното детско развитие – подкрепа на детето в най-ранна детска възраст и на неговото семейство, с оглед превенция на рисковете за развитието му, достъп до детска грижа, училище, подкрепа на родителите за заетост, обучение, както и за съвместяване на личния и професионалния живот. Поради това децата от семейства, за които органите по

социално подпомагане са установили високи нива на бедност и риск по критерии, определени в националното законодателство, ще бъдат специален фокус по програмата. По данни на Агенцията за социално подпомагане през 2020 г. са открити общо 3781 случая по превенция на изоставянето. През 2019 г. случаите са 3 471. Това са деца, които са били в риск от изоставяне и раздяла с родните си семейства. Раздялата на детето от неговите биологични родители най-често става поради бедност, увреждане, заболяване, липса на подкрепа и на възможности за осигуряване на грижовна и сигурна среда. 4 604 деца в риск са настанени в семейства на близки и роднини. Случаите по реинтеграция в биологичните семейства, по които работят отделите за закрила на детето, са 1 402. Подкрепата по програмата ще бъде ориентирана към повишаване на благосъстоянието на деца в риск чрез осигуряване на пълноценно хранене и оказване на материална помощ на родители, необходима за отглеждане на новородено. Фокусът ще бъде поставен и върху децата от домакинства с ниски доходи, децата с увреждания, децата, които са лишени от родителски грижи, децата, които живеят в лоши жилищни условия, деца в риск от изоставяне и др., включително и деца и семейства, с които работят отделите „Закрила на детето“. Предоставяното по програмата подпомагане, както за децата, така и за всички останали нуждаещи се лица, ще бъде първата стъпка за удовлетворяване на базови потребности като част от комплексните инвестиции за по-добро качество на живот. Паралелно с осигуреното подпомагане по програмата ще се реализират и съпътстващи мерки, които ще са индивидуално ориентирани към нуждите на обхванатите лица и групи и ще бъдат механизмът, чрез който подпомаганите ще се насочват към конкретни и комплексни мерки за социално включване. Този последователен, координиран и комплексен подход за подкрепа на най-уязвимите български граждани допринася и за изпълнението на политиките и приоритетите на ЕС в областта на социалните права, да насърчи най-добрите практики и сътрудничеството на всички нива и да насърчи ценностите на ЕС, свързани с равенство и социална справедливост.

Стратегическата цел на програмата е да добави принос към цялостната национална политика за смекчаване и намаляване на бедността и за преодоляване на социалното изключване. Тази цел ще се постигне чрез осигуряване на подкрепа за преодоляване на основните идентифицирани лишения от храна и основни материали за осигуряване на нормални условия за живот на хора, които живеят в крайна бедност, изпитват тежки материални лишения и живеят в социална изолация. Програмата ще продължи да се изпълнява на територията на цялата страна в съответствие с прилагания до момента териториален подход, като обхване и малките градове и села. На база на идентифицираните нужди, програмата ще фокусира своите усилия върху следните основни Направления, всяко от които - допълнено със съпътстващи мерки:

- Вид помощ 1: „Подпомагане с пакети хранителни продукти и хигиенни материали“;

- Вид помощ 2: „Топъл обяд“;

- Вид помощ 3: „Пакети за новородени деца“;

- Вид помощ 4: „Детска кухня“.

За да бъде предоставена подкрепа, правилно адресирана към най-нуждаещите се лица, ще се използват данните от Агенцията за социално подпомагане, чиито експерти на местно ниво са извършили оценка за всеки отделен случай по обективни критерии, определени в националното законодателство.

Предоставяните съпътстващи мерки по програмата ще са индивидуално ориентирани към нуждите на обхванатите лица и групи и ще бъдат механизмът, чрез който подпомаганите ще се насочват към конкретни и комплексни мерки за социално включване. По програмата ще бъде създадена база данни за подпомаганите лица, в това число ще бъде очертаван и специфичният социален профил на тях и членовете на семействата им. В резултат от това крайните получатели на помощта ще получават информация и ще бъдат насочвани към конкретни мерки и проекти, реализирани с подкрепата на ЕСФ+ по други програми. Информацията за резултатите за всяко насочено лице ще бъде връщана на Управляващия орган по съгласуван механизъм. Този подход ще се прилага по отношение на всеки вид подпомагане, реализирано по програмата, и ще бъде важна отправна точка за координация и планиране на бъдещи мерки за повишаване на качеството на живот на най-нуждаещите се лица.

В допълнение, в хода на изпълнение на програмата ще бъде извършена и външна оценка на ефективността, ефикасността и въздействието на предоставяната подкрепа, която да представи и отговор на въпроса какъв е приносът на мерките за промяна в статута на целевите групи.

[1] Второ проучване на положението на малцинствата и дискриминацията в Европейския съюз — Роми — Избрани резултати, ЕК.

[2] Второ проучване на положението на малцинствата и дискриминацията в Европейския съюз — Роми — Избрани резултати, ЕК.

1. Програмна стратегия: основни предизвикателства пред развитието и ответни мерки на политиката

Таблица 1

Цел на политиката или специфична цел на ФСП	Специфична цел или специален приоритет*	Обосновка (обобщение)
<p>4. По-социална и по-приобщаваща Европа чрез реализиране на Европейския стълб на социалните права</p>	<p>MD13. Подпомагане на най-нуждаещите се съгласно специфичната цел, посочена в член 4, параграф 1, буква м) от Регламента за ЕСФ+ (ЕОС.4.13)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Относителен дял на лицата, изложени на риск от бедност е 23.8% за 2020 г. при 16.5% средно за ЕС; • 38,3% от населението на възраст 65 и повече години е изложено на риск от бедност спрямо 34,6% през 2019 г. За същата възрастова група, 32.7% живеят в материални лишения; • През 2020 г. 28.3% от децата на възраст 0 - 17 години в България са изложени на риск от бедност, или с 0.8 процентни пункта повече спрямо 2019 година при 12.7% средно за ЕС; • Необходимост от целенасочени инвестиции за преодоляване на идентифицирани лишения от храна и основни материали за осигуряване на нормални условия за живот на хора, които живеят в крайна бедност, изпитват тежки материални лишения и живеят в социална изолация; • Ще бъдат осигурени и инвестиции за допълване на политиките, свързани с благосъстоянието на децата в контекста на инициативата Детска гаранция; • Ще бъде добавен принос към национален приоритет 11. „Социално включване“ на ос на развитие 4. „Отзивчива и справедлива България“ на Национална програма за развитие: България 2030; • Ще бъде добавен принос към изпълнението на Цели 1, 2 и 10 от Целите за устойчиво развитие на ООН; • Ще бъде добавен принос към

Цел на политиката или специфична цел на ФСП	Специфична цел или специален приоритет*	Обосновка (обобщение)
		изпълнението на Европейския стълб на социалните права;

* Специални приоритети според Регламента относно ЕСФ+

2. Приоритети

Позоваване: член 22, параграф 2 и член 22, параграф 3, буква в) от РОР

2.1. Приоритети, различни от техническа помощ

2.1.1. Приоритет: 1. Подпомагане с храни и предоставяне на материална помощ (Подпомагане на най-нуждаещите се съгласно специфичната цел, посочена в член 4, параграф 1, буква м) от Регламента за ЕСФ+ (ЕОС.4.13))

2.1.1.2. Специфична цел: ESO4.13. Справяне с материалните лишения

2.1.1.2.1. Интервенции на фондове

Позоваване: член 22, параграф 3 от РОР, член 20 и член 23, параграфи 1 и 2 от Регламента за ЕСФ+

Видове помощ

- ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ И ХИГИЕННИ МАТЕРИАЛИ

В пакетите ще бъдат включени основни хранителни продукти, с които се приготвя храна за цялото семейство. При определяне на съдържанието ще се следи в тях да присъстват продукти от основните групи храни, необходими за пълноценното и разнообразно хранене, като например богати на белтък храни, зърнени храни и др. Съдържанието ще бъде консултирано с Министерство на здравеопазването, а в хода на изпълнение ще се търси и обратна връзка от потребителите. Видовете хигиенни продукти ще бъдат продукти за лична хигиена и почистващи препарати, използвани от цялото семейство. Съдържанието ще бъде определяно въз основа на консултации и при отчитане на нуждите на подпомаганите лица. Пакетите индикативно ще съдържат: продукти за лична хигиена, почистващи, перилни и миещи препарати.

- ТОПЪЛ ОБЯД

Топъл обяд ще бъде предоставян целогодишно. Приоритетно ще бъдат обхващани хора, които имат ежедневна нужда от подкрепа и липса на достъп до ежедневна храна. Ще се достига и до отдалечени места, където хората изпитват още по-сериозни затруднения за прехраната си.

- ПАКЕТИ ЗА НОВОРОДЕНИ ДЕЦА

В подкрепа на мерките за ранно детско развитие в рамките на този вид помощ ще бъдат закупувани пакети с необходими базови продукти за новородени деца от бедни и рискови семейства, идентифицирани от органите по социално подпомагане. Индикативно пакетите ще включват бебешки пелени, кърпи, бебешки козметични продукти и др., съобразени с основните нужди и възрастта на детето. Този вид подпомагане ще се предоставя най-малко два пъти до навършване на шест месеца на детето.

- ДЕТСКА КУХНЯ

С този вид подпомагане се цели осигуряване на здравословно и пълноценно хранене на децата в най-ранна детска възраст. Условия за осигуряване на специфично хранене на децата на възраст от 10 месеца до 3 години има във всички области в страната, което ще даде

възможност подкрепата да има широк териториален обхват. За децата ще бъдат предоставяни ваучери/карти за детска кухня. По този начин рисковите деца и семейства ще бъдат обхванати и проследявани още в най-ранен етап.

Едновременно с предоставянето на храните и материалната подкрепа ще бъдат реализирани групово и индивидуално ориентирани съпътстващи мерки за подкрепа. Ще се търси допълняемост с мерките, реализирани на местно ниво с общински, национални или европейски средства.

Основни целеви групи

- **ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ И ХИГИЕННИ МАТЕРИАЛИ** - ще бъдат насочвани към хора, обект на социално подпомагане, както и към лица, които имат отказ от социално подпомагане, доходът им не надвишава линията на бедност, и за тях органите по социално подпомагане са установили висок риск от бедност и социално изключване. В обхвата попадат и хора, които надвишават с минимални суми доходния праг за подпомагане, както и хора които не отговорят на някое от другите комплексни условия, което не променя нивото на материално лишение. Обект на подпомагане ще бъдат и лица, изпаднали в затруднено положение в резултат на природни бедствия, пандемии и др. форсмажорни обстоятелства с оглед овладяване на възникнали извънредни ситуации в страната.
- **ТОПЪЛ ОБЯД** - ще бъде предоставян приоритетно на хора, които имат ежедневна нужда от подкрепа. Те ще бъдат определяни от кръга на лицата, получаващи социални помощи - хора, с ограничено самообслужване; хора с ниски доходи, бездомни лица. Подкрепата може да се предоставя и на хора, изпаднали в затруднено положение в резултат на природни бедствия, пандемии и др. форсмажорни обстоятелства.
- **ПАКЕТИ ЗА НОВОРОДЕНИ ДЕЦА** - подкрепата ще бъде насочена приоритетно към новородени от бедни семейства, които са обект на социално подпомагане. В обхвата на подпомагането ще попаднат и семейства, при които е установен риск от изоставяне на децата, майки, жертви на насилие, деца, настанени в приемни семейства, семейства, потребители на социални услуги. Нуждаещите се лица ще бъдат идентифицирани от органите за социално подпомагане, въз основа на данните за подпомаганите лица и семейства, данните от отделите “Закрила на детето“, от доставчици на социални услуги на местно ниво и от други източници
- **ДЕТСКА КУХНЯ** - деца, които са обект на социално подпомагане – от домакинства с ниски доходи, деца с увреждания, деца, лишени от родителски грижи, деца, които живеят в лоши жилищни условия, в риск от изоставяне и др., за които не е осигурено хранене по друг ред. Ще има възможност за идентифициране и на деца и семейства, които остават извън обхвата на социалното подпомагане, но за тях е установена нужда от такава помощ.

Редът и условията за достъп до програмата ще се определят с Наредба на министъра на труда и социалната политика, където ще бъде определена основната целева група, както и допълнителна целева група по всеки вид подкрепа.

- ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ И ХИГИЕННИ МАТЕРИАЛИ

Ще бъде създаден механизъм за обмен на данни и предоставяне на информация от и към бенефициенти и други управляващи органи, за адресиране на конкретни мерки в подкрепа на представителите на целевите групи, когато това е възможно, и съобразно техния профил. По програмата ще има данни за подпомаганите лица, в това число и специфичен социален профил на тях и членовете на техните семейства. С оглед преодоляване на социалната изолация и намаляване на зависимостта от социалната система, лицата в трудоспособна възраст ще бъдат насочвани приоритетно към мерки за подпомагане включването в заетост и подобряване на уменията. Възрастните хора ще бъдат насочвани към подходящи интегрирани социални и здравни услуги, а хората с увреждания - към адекватна социално-икономическа подкрепа. За всеки насочен потребител ще бъде връщана обратна информация за постигнатите резултати, когато това е приложимо.

- ТОПЪЛ ОБЯД

Предоставянето на топъл обяд ще се допълва с индивидуално ориентирани съпътстващи мерки за подкрепа. Съпътстващата подкрепа ще е свързващ елемент, осигуряващ допълняемост с другите програми, реализирани от общините или доставчици на социални услуги, които да оказват необходимата помощ и подкрепа в дългосрочен план. Мярката ще допълва дейностите, реализиращи се по целева програма „Обществени трапезарии“ към фонд „Социална закрила“. За да се осигури допълняемост, Фондът ще финансира реновиране на помещенията и оборудване за приготвяне на храната, особено на местата, където материалната база за реализиране на дейността липсва или е остаряла.

- ПАКЕТИ ЗА НОВОРОДЕНИ ДЕЦА

Ще се осигури допълняемост с мерки, финансирани от ЕСФ + с фокус върху подкрепа за ранно детско развитие. Подкрепата ще осигури връзка между социалното подпомагане и социалните услуги в подкрепа на децата и семействата на местно ниво. Ще се използват капацитетът и ресурсите на основния доставчик на социални услуги в страната - общините.

- ДЕТСКА КУХНЯ

Подпомагането ще бъде свързващ елемент за насочване към реализираните на местно ниво комплексни мерки за подкрепа и развитие на родителски умения, семейно консултиране и подкрепа, а там където е възможно – и за намиране на работа като средство за преодоляване на бедността и зависимостта от системата за социално подпомагане.

Критерии за подбор на операциите

Общи критерии за допустимост на операциите:

- Отговарят на програмата и осигуряват ефективен принос за постигането на нейните конкретни цели.

- Са направени от допустим бенефициент и са изплатени в периода на допустимост на разходите.
- Зачитат достойнството и предотвратяват стигматизирането на най-нуждаещите се лица.
- Съответстват на европейското и националното законодателство в сферата на обществените поръчки.
- В рамките на наличния бюджет са и имат ясни и реалистични количествени резултати.
- Съответстват на хоризонталните политики, гарантират равенство между половете и вземат предвид разпоредбите на Хартата за основните права на Европейския съюз, принципа на устойчивото развитие и на политиката на Съюза в областта на околната среда, съгласно член 11 и член 191, параграф 1 от ДФЕС.

ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ И ХИГИЕННИ МАТЕРИАЛИ

Хранителните продукти и хигиенните материали ще се закупуват от АСП чрез определена административна структура, по реда на действащите правила за провеждане на обществени поръчки.

Специфични критерии за избор на бенефициент/и, които да раздават закупените храни и /или хигиенни материали:

- Институтция, публичноправна организация или организация с нестопанска цел, регистрирана по реда на ЗЮЛНЦ като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, която действа и активно осъществява целите си не по-малко от 2 години; има доказан опит минимум 1 година, считано от крайния срок за подаване на заявления за участие в процедурата, свързан с предоставяне на помощи в натура и/или свързан с раздаване храна на населението.
- Бенефициентът/ите следва да осигурят пълно национално покритие - самостоятелно или в партньорство, както и едновременност на раздаването - в един и същи период за всички определени представители на целевите групи, както по отношение на пакетите с храна, така и по отношение на пакетите със санитарно хигиенни продукти.
- Наличие на капацитет, самостоятелно или в партньорство, за анализ на нуждите на представителите на целевите групи и съответното предоставяне на съпътстващи мерки

ТОПЪЛ ОБЯД

С общини и райони на общини ще се сключват дългосрочни договори за осигуряване на топъл обяд.

Специфични критерии за избор на бенефициенти за подпомагане с топъл обяд:

- община или район на община на територията на Р.България, която реализира дейността като местна дейност, въз основа на решение на съответния общински съвет.
- бенефициентите следва да разполагат или ползват на съответното правно основание подходяща материална база и оборудване за приготвяне и разпространение на храната, включително и до домовете на крайните потребители, или на бездомни и скитащи лица.

- пряко или в сътрудничество с НПО притежава капацитет за анализ на нуждите на представителите на целевите групи и съответното предоставяне на съпътстващи мерки

ПАКЕТИ ЗА НОВОРОДЕНИ ДЕЦА

Продуктите в пакета ще бъдат закупувани от АСП по реда на действащите правила за провеждане на обществени поръчки

Специфични критерии за допустимост на бенефициер/и, които да раздават пакетите за новородени деца:

- Държавни органи, местни органи, както и доставчици на социални услуги, лицензирани по реда на Закона за социалните услуги, които имат доказан опит свързан с подпомагане в натура и/или предоставяне на социални услуги за деца и семейства минимум 2 години, считано от крайния срок за подаване на заявления за участие в процедурата.
- Има/т подходящ организационен и административен капацитет за осигуряване на национално покритие - самостоятелно или в партньорство, което да гарантира своевременност на подпомагането във всяко едно населено място в страната, в което има лица от целевата група.
- Има/т капацитет - самостоятелно или в партньорство за анализ на нуждите на представителите на целевите групи и реализиране на съпътстващи мерки.

При обоснована необходимост и с оглед гарантиране на национално покритие и своевременност на помощта, предоставянето може да се извършва и от структурите на АСП по места, в партньорство с общините, при условие че критериите за допустимост на операцията и бенефициента са изпълнени така, както са посочени в програмата.

ДЕТСКА КУХНЯ

Специфични критерии по отношение на Детска кухня:

Подкрепата ще се реализира от АСП рез нейните структури в партньорство с общините в страната. Допустими партньори са общини и райони на общини, които:

- имат капацитет за осигуряване на детско хранене за деца от 10 месеца до 3-годишна възраст на съответната територия;
- имат развити социални услуги на местно ниво, включително и такива, които са създадени или функционират със средства от ЕСФ+ .

За всички дейности по програмата не се очаква да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради естеството им.

2.1.1.2.2. Показатели

Таблица 2: Показатели за крайния продукт

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица
-----------	----------------	------	------------------	---------------	-----------	---------------

Таблица 3: Показатели за резултатите

Приоритет	Специфична цел	Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Референтна стойност	Референтна година	Източник на данните	Коментари
1	ESO4.13	ЕСФ+	Преход	EMCR01	Брой на крайните получатели, получаващи хранителни продукти за подпомагане	лица	82 525,00	2018-2020	Annual report on the implementation of the Operational Programme for Food and/or Basic Material Assistance for 2018, 2019 and 2020	
1	ESO4.13	ЕСФ+	Преход	EMCR10	Брой на крайните получатели, получаващи материално подпомагане	лица	75 614,00	2018-2020	MA, Annual report on the implementation of the Operational Programme for Food and/or Basic Material Assistance for 2018, 2019 and 2020.	
1	ESO4.13	ЕСФ+	Преход	EMCR11	Брой на децата на възраст под 18 години	лица	237,00	2018-2020	MA, Data from the annual activity reports of the Agency for Social Assistance	
1	ESO4.13	ЕСФ+	Преход	EMCR20	Брой на децата на възраст под 18 години	лица	237,00	2018-2020	MA, Data from the annual activity reports of the Agency for Social Assistance	
1	ESO4.13	ЕСФ+	По-слабо развити региони	EMCR01	Брой на крайните получатели, получаващи хранителни продукти за подпомагане	лица	412 627,00	2018-2020	MA, Annual report on the implementation of the Operational Programme for Food and/or Basic Material Assistance for 2018, 2019 and 2020	
1	ESO4.13	ЕСФ+	По-слабо развити региони	EMCR10	Брой на крайните получатели, получаващи материално подпомагане	лица	378 071,00	2018-2020	MA, Annual report on the implementation of the Operational Programme for Food and/or Basic Material Assistance for 2018, 2019 and 2020	
1	ESO4.13	ЕСФ+	По-слабо развити региони	EMCR11	Брой на децата на възраст под 18 години	лица	1 184,00	2018-2020	MA, Data from the annual activity reports of the Agency for Social Assistance	

1	ESO4.13	ЕСФ+	По-слабо развити региони	EMCR20	Брой на децата на възраст под 18 години	лица	1 184,00	2018-2020	МА, Data from the annual activity reports of the Agency for Social Assistance	
---	---------	------	--------------------------	--------	---	------	----------	-----------	---	--

2.2. Приоритети за техническа помощ

2.2.1. Приоритет за техническа помощ съгласно член 36, параграф 4 от РОР: 2. ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ

Позоваване: член 22, параграф 3, буква д) от РОР

2.2.1.1. Интервенция на фондовете

Съответните видове действия — член 22, параграф 3, буква д), точка i) от РОР

Приоритетът ще подкрепя успешното изпълнение на програмата, чрез подпомагане планирането, изпълнението, мониторинга, контрола и оценката на програмата, популяризирането ѝ, включително приноса на фондовете, както и повишаване на административния капацитет на УО и на бенефициентите. Дейностите не се очаква да имат значително отрицателно въздействие върху околната среда поради естеството им. Индикативните действия, изброени в рамките на приоритета за техническа помощ, ще вземат предвид елементите за борба с измамите, посочени в раздел 9, точка 3 от Споразумението за партньорство на България.

Техническата помощ в рамките на програмата ще осигури необходимата подкрепа за управлението на програмата и за въвеждане на добри практики и подходи в програмирането, управлението, изпълнението на програмата, мониторинга, контрола и оценката на програмата, както и за мерки за комуникация и популяризиране, обмяна на опит и изграждане на експертен и мотивиран човешки ресурс. Всички дейности, свързани с ефективното администриране на програмата, трябва да бъдат в съответствие с разпоредбите на Общоприложимия Регламент (ЕС). Дейностите са дефинирани въз основа на натрупания опит от 2014-2020 г.

Част от средствата по приоритета ще бъдат насочени към организиране на обучения за потенциални бенефициенти и на бенефициенти с одобрени проекти. Целта на обученията е повишаване на капацитета им по отношение на цикъла за изпълнение на проектите, вкл. вземайки предвид научените уроци през периода 2014-2020 г. (добри практики, слабости и допуснати грешки).

Друга част от средствата ще са насочени към обучения на Управляващия орган, свързани с управлението и изпълнението на програмата, вкл. под формата на специализирани обучения, обмен на опит. Тези обучения ще допринесат за подобряване знанията и експертизата за управление на програмата.

В резултат от интервенциите ще се търси по-висока осведоменост на обществеността, както за напредъка по изпълнението на програмата като цяло, така и за постигнатите резултати от проектите. В допълнение, бенефициентите ще бъдат информирани за възможностите за финансиране. Ще бъде осигурено популяризиране на фондовете на ЕС сред широката общественост с предоставяне на информация по отношение на основните аспекти, свързани с изпълнението на програмата.

Комуникационните канали, които основно ще се използват, са средствата за масова информация, които трайно се задържат като най-използвани, най-ефективни и най-предпочитани канали за информация относно програмата, а интернет като цяло е третият най-често посочван комуникационен канал.

За постигане на целите и резултатите на оперативната програма, техническата помощ ще бъде използвана за следните индикативни дейности:

1. Осигуряване на добро управление, мониторинг и контрол на програмата. Инвестициите ще осигурят адекватни системи, включително и ИТ, работна среда и експертен и мотивиран човешки ресурс и като крайна цел - постигане на по-голяма ефективност и ефикасност на управлението и качествено управление на средствата от програмата.
2. За подобряване на капацитета на бенефициентите, свързани с управлението на средства от фонда. Те следва да са добре обучени, информирани и запознати, включително и да разполагат с подходящи системи и работна среда, които да гарантират ефективност и ефикасност при изпълнение на дейностите .
3. За техническо обезпечаване на годишни срещи за напредъка .
4. За пътуване и престой, във връзка с обмен на информация и въвеждане на добри практики и подходи в програмирането, изпълнението, мониторинга, контрола и оценката на оперативната програма, което ще допринесе за по-добро административно управление, а косвено ще въздейства положително върху развитието на включените в програмата дейности.
5. Предвид спецификата на програмата, ще бъдат финансирани дейности по осъществяването на контрол по отношение на качеството и безопасността на предоставяното подпомагане по програмата. В тази връзка ще бъде необходимо да бъдат финансирани и обучения на служителите, работещите в структурите с функции по управлението и контрола, които са необходими поради спецификата на осъществявания контрол. Повишаването на капацитета на служителите ще доведе до по-ефективна работа и постигане на по-качествени резултати при изпълнение на всички функции на УО.
6. Извършване на проучвания, подготовка на експертни доклади, анализи, тестове и оценки, свързани с управлението на програмата, както и наемане на външна методическа и експертна помощ с цел подобряване на управлението и изпълнението на програмата, включително и за аналогични дейности, свързани с предишни и следващи програмни периоди.
7. Набиране, обобщаване и анализ на информация и статистически данни, подготовка на становища, доклади и документи, провеждане на изследвания и осъществяване на други дейности в подкрепа програмирането на средствата от ЕС през следващия програмен период.
8. Осигуряване на необходимата материална база и техническо оборудване и информационни системи за управлението и изпълнението на програмата, ако е необходимо.
9. Ще бъдат направени инвестиции в дейности за повишаване информационната осведоменост на целевите групи, бенефициентите и други заинтересовани страни по отношение на програмата, както и за повишаване на възможностите за разпространение на резултатите и въздействието ѝ.

Основните целеви групи — член 22, параграф 3, буква г), точка iii) от РОР:

- Служители на Управляващия орган
- Специфични за Програмата целеви групи

- Широка общественост
- Потенциални бенефициенти
- Бенефициенти
- Местни и районни администрации, институции, Управляващи органи, журналисти, представители на неправителствен сектор и други заинтересовани лица

2.2.1.2. Показатели

Позоваване: член 22, параграф 3, буква д), точка ii) от POP

Таблица 2: Показатели за крайния продукт

Фонд	Категория регион	Идентификатор	Показател	Мерна единица	Междинна цел (2024 г.)	Целева стойност (2029 г.)
ЕСФ+	Преход	ТА1	Брой обучения, стажове или работни посещения, в които са участвали служители на УО и/или други администрации	Брой	8,00	25,00
ЕСФ+	Преход	ТА2	Извършени оценки на програмата, анализи и проучвания	Брой	1,00	3,00
ЕСФ+	Преход	ТА3	Проведени информационни събития	Брой	3,00	5,00
ЕСФ+	По-слабо развити региони	ТА1	Брой обучения, стажове или работни посещения, в които са участвали служители на УО и/или други администрации	Брой	37,00	125,00
ЕСФ+	По-слабо развити региони	ТА2	Извършени оценки на програмата, анализи и проучвания	Брой	1,00	3,00
ЕСФ+	По-слабо развити региони	ТА3	Проведени информационни събития	Брой	12,00	23,00

2.2.1.3. Ориентировъчно разпределение на програмираните средства (ЕС) по вида на интервенцията

Позоваване: член 22, параграф 3, буква д), точка iv) от POP

Таблица 4: Измерение 1 — Област на интервенция

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
-----------	------	------------------	-----	---------------

2	ЕСФ+	Преход	179. Информация и комуникации	55 125,00
2	ЕСФ+	Преход	180. Подготовка, изпълнение, мониторинг и контрол	1 393 875,00
2	ЕСФ+	Преход	181. Оценка и проучвания, събиране на данни	47 250,00
2	ЕСФ+	Преход	182. Укрепване на капацитета на органите на държавите членки, бенефициерите и съответните партньори	78 750,00
2	ЕСФ+	По-слабо развити региони	179. Информация и комуникации	275 625,00
2	ЕСФ+	По-слабо развити региони	180. Подготовка, изпълнение, мониторинг и контрол	6 969 375,00
2	ЕСФ+	По-слабо развити региони	181. Оценка и проучвания, събиране на данни	236 250,00
2	ЕСФ+	По-слабо развити региони	182. Укрепване на капацитета на органите на държавите членки, бенефициерите и съответните партньори	393 750,00
2	Общо			9 450 000,00

Таблица 7: Измерение 6 — Допълнителни тематични области във връзка с ЕСФ+

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
2	ЕСФ+	Преход	09. Не е приложимо	1,00
2	ЕСФ+	По-слабо развити региони	09. Не е приложимо	1,00
2	Общо			2,00

Таблица 8: Измерение 7 — Равенство между половете във връзка с ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и ФСП

Приоритет	Фонд	Категория регион	Код	Сума (в евро)
2	ЕСФ+	Преход	03. Полово неутрално	1 575 000,00
2	ЕСФ+	По-слабо развити региони	03. Полово неутрално	7 875 000,00
2	Общо			9 450 000,00

* По принцип 40 % за ЕСФ+ допринасят за проследяването на равенството между половете. 100 % се прилагат, когато държавата членка избере да използва член 6 от Регламента за ЕСФ+

3. План за финансиране

Позоваване: член 22, параграф 3, буква ж), подточки i), ii) и iii), член 112, параграфи 1, 2 и 3 и членове 14, 26 и 26а от РОР

3.1. Прехвърляния и принос (1)

Препратка: членове 14, 26, 26а и 27 от РОР

Изменение на програмата, свързано със	☐ принос към InvestEU
	☐ прехвърляне към инструменти с пряко или непряко управление
	☐ прехвърляне между ЕФРР, ЕСФ+, Кохезионния фонд или друг фонд или фондове
	☐ средства, които допринасят за постигане на целите, посочени в член 21в, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/241

1) Приложимо само за изменения на програмата в съответствие с членове 14, 26 и 26а, с изключение на допълнителни прехвърляния към ФСП в съответствие с член 27 от РОР. Прехвърлянията не засягат годишното разпределение на финансовите бюджетни кредити на равнището на МФР за дадена държава членка.

Таблица 15А: Приноси към InvestEU* (разбивка по години)

Принос от		Принос за	Разпределение по години							
Фонд	Категория регион	Компонент на InvestEU	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

* За всяка нова заявка за принос в изменение на програмата се определят общите суми за всяка година по фондове и по категории региони.

Таблица 15Б: Приноси към InvestEU* (обобщение)

Фонд	Категория регион	Устойчива инфраструктура а)	Иновации и цифровизация б)	МСП в)	Социални инвестиции и умения г)	Общо д) = а) + б) + в) + г)
Общо						

* Кумулативни суми за всички приноси, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за принос в изменение на програмата се определят общите суми за всяка година по фондове и по категории региони.

Обосновка, като се вземе предвид как тези суми допринасят за постигането на избраните в програмата цели на политиката в съответствие с член 10, параграф 1 от Регламента за InvestEU

--

Таблица 16А: Прехвърляния към инструменти при пряко или косвено управление (разбивка по години)

Прехвърляния от		Прехвърляне към	Разпределение по години							
Фонд	Категория регион	Инструмент	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

Таблица 16Б: Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление* (обобщение)

Фонд	Категория регион	Общо
Общо		

* Кумулативни суми за всички прехвърляния, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за прехвърляне в изменение на програмата се определят общите суми, прехвърлени за всяка година по фондове и по категории региони.

Прехвърляния към инструменти с пряко или непряко управление — обосновка

--

Таблица 17А: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове* (разбивка по години)

Прехвърляния от		Прехвърляне към		Разпределение по години							
Фонд	Категория регион	Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо

* Прехвърляне към други програми. Прехвърлянията между ЕФРР и ЕСФ+ може да се извършват само в рамките на една и съща категория региони.

Таблица 17Б: Прехвърляния между ЕФРР, ЕСФ+ и Кохезионния фонд или към друг фонд или фондове (обобщение)

--

	ЕФРР				ЕСФ+				КФ	ЕФМДРА	ФУМИ	ФВС	ИУГВ	Общо
	По-силно развити региони	Преход	По-слабо развити региони	Най-отдалечените региони или северните слабо населени региони	По-силно развити региони	Преход	По-слабо развити региони	Най-отдалечените региони или северните слабо населени региони						
Общо														

* Кумулативни суми за всички прехвърляния, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за прехвърляне в изменение на програмата се определят общите суми, прехвърлени за всяка година по фондове и категории региони.

Прехвърляния между фондове със споделено управление, включително между фондове на политиката на сближаване — обосновка

--

Таблица 21: Ресурси, които допринасят за постигане на целите, посочени в член 21в, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/241

Фонд	Категория регион	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо
Обща сума								

3.2. ФСП: разпределени средства в програмата и прехвърляния (1)

3.3. Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед

Таблица 19А: Прехвърляния между категории региони в резултат на междинния преглед в рамките на програмата (разбивка по години)

Прехвърляния от	Прехвърляне към	Разпределение по години			
		2025	2026	2027	Общо
Категория регион*	Категория регион*				

* Приложимо само за ЕФРР и ЕСФ+

Таблица 19Б: Прехвърляния към други програми между категории региони в резултат на междинния преглед (разбивка по години)

Прехвърляния от	Прехвърляне към	Разпределение по години			
		2025	2026	2027	Общо
Категория регион*	Категория регион*				

* Приложимо само за ЕФРР и ЕСФ+

3.4. Обратни прехвърляния (1)

Таблица 20А: Обратни прехвърляния (разбивка по години)

Прехвърляния от	Прехвърляне към		Разпределение по години							
	Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Общо
InvestEU или друг инструмент на Съюза										

1) Приложимо само за изменения на програмата за прехвърлени обратно средства от други инструменти на Съюза, включително елементи от ФУМИ, ФВС и ИУГВ с пряко или непряко управление или от InvestEU.

Таблица 20Б: Обратни прехвърляния* (обобщение)

От	Към						
Програма InvestEU/инструмент	ЕФРР			ЕСФ+			Кохезионен фонд
	По-силно развити региони	Преход	Развити	По-силно развити региони	Преход	Развити	

* Кумулативни суми за всички прехвърляния, направени чрез изменения на програмата през програмния период. За всяка нова заявка за прехвърляне в изменение на програмата се определят общите суми, прехвърлени за всяка година по фондове и по категории региони.

3.5. Финансови бюджетни кредити по години

Позоваване: член 22, параграф 3, буква ж), точка і) от РОР и членове 3, 4 и 7 от Регламента за ФСП

Таблица 10: Финансови бюджетни кредити по години

Фонд	Категория регион	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Общо
							Финансов бюджетен кредит без сума за гъвкавост	Сума за гъвкавост	Финансов бюджетен кредит без сума за гъвкавост	Сума за гъвкавост	
ЕСФ+*	Преход	0,00	5 153 040,00	5 317 230,00	5 500 365,00	5 683 500,00	2 432 854,00	2 432 854,00	2 527 579,00	2 527 578,00	31 575 000,00
ЕСФ+*	По-слабо развити региони	0,00	25 796 775,00	26 601 937,00	27 517 613,00	56 835 000,00	24 325 122,00	12 156 375,00	12 614 212,00	12 614 213,00	198 461 247,00
Общо ЕСФ+		0,00	30 949 815,00	31 919 167,00	33 017 978,00	62 518 500,00	26 757 976,00	14 589 229,00	15 141 791,00	15 141 791,00	230 036 247,00
Общо		0,00	30 949 815,00	31 919 167,00	33 017 978,00	62 518 500,00	26 757 976,00	14 589 229,00	15 141 791,00	15 141 791,00	230 036 247,00

* Суми след допълнителното прехвърляне към ФСП.

3.6. Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране

Позоваване: член 22, параграф 3, буква з), точка ii), член 22, параграф 6 и член 36 от РОР

За програми по цел „Инвестиции за работни места и растеж“, когато в споразумението за партньорство е избрана техническа помощ в съответствие с член 36, параграф 4 от РОР

Таблица 11: Общо бюджетни кредити по фондове и национално съфинансиране

Брой цели на политиката/специфични цели на ФСП или техническа помощ	Приоритет	Основа за изчисляване на подкрепата от ЕС (общо допустими разходи или публичен принос)	Фонд	Категория регион*	Финансово участие на Съюза а) = ж) + з)	Разбивка на финансовото участие на Съюза		Национално участие б) = в) + г)	Ориентировъчно разпределение на националното участие		Общо д)=а)+б)	Процент на съфинансиране е)=а)/д)
						Финансово участие на Съюза без сумата за гъвкавост ж)	Сума за гъвкавост з)		Публично, буква в)	Частно, буква г)		
4	1	Публичен	ЕСФ+	Преход	30 000 000,00	25 275 818,00	4 724 182,00	3 333 334,00	3 333 334,00		33 333 334,00	89,9999982000%
4	1	Публичен	ЕСФ+	По-слабо развити региони	190 586 247,00	166 996 909,00	23 589 338,00	21 176 250,00	21 176 250,00		211 762 497,00	89,999998583%
ТА36(4)	2	Публичен	ЕСФ+	Преход	1 575 000,00	1 338 750,00	236 250,00	175 000,00	175 000,00		1 750 000,00	90,0000000000%
ТА36(4)	2	Публичен	ЕСФ+	По-слабо развити региони	7 875 000,00	6 693 750,00	1 181 250,00	875 000,00	875 000,00		8 750 000,00	90,0000000000%
Общо			ЕСФ+	Преход	31 575 000,00	26 614 568,00	4 960 432,00	3 508 334,00	3 508 334,00		35 083 334,00	89,9999982898%
Общо			ЕСФ+	По-слабо развити региони	198 461 247,00	173 690 659,00	24 770 588,00	22 051 250,00	22 051 250,00		220 512 497,00	89,999998640%
Обща сума					230 036 247,00	200 305 227,00	29 731 020,00	25 559 584,00	25 559 584,00		255 595 831,00	89,999996479%

* За ЕФРР: по-слабо развитите региони, регионите в преход, по-силно развитите региони и когато е приложимо, специални разпределени средства за най-отдалечените и северните слабо населени региони. За ЕСФ+ по-слабо развитите региони, регионите в преход, по-силно развитите региони и, когато е приложимо, допълнителни разпределени средства за най-отдалечените и северните слабо населени региони. За Кохезионния фонд: не е приложимо. Що се отнася до техническата помощ, прилагането на категориите региони зависи от избора на фонд.

** Посочете общия размер на средствата по линия на ФСП, включително допълнителната подкрепа, прехвърлена от ЕФРР и ЕСФ+. Таблицата не трябва да включва сумите в съответствие с член 7 от Регламента за ФСП. При техническа помощ с финансиране от ФСП средствата по линия на ФСП трябва да бъдат разделени между ресурсите, свързани с член 3 и член 4 от Регламента за ФСП. За член 4 от Регламента за ФСП няма сума за гъвкавост.

4. Благоприятстващи условия

Позоваване: член 22, параграф 3, буква и) от POP

Таблица 12: Благоприятстващи условия

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
1. Ефективни механизми за мониторинг на пазара на обществените поръчки			Да	Налице са механизми за мониторинг, които обхващат всички обществени поръчки и възлагането им по линия на фондовете в съответствие със законодателството на Съюза в тази област. Това изискване включва: 1. Мерки за осигуряване на набор от ефективни и надеждни данни за процедурите за възлагане на обществени поръчки над праговете на Съюза в съответствие със задълженията за докладване съгласно членове 83 и 84 от Директива 2014/24/ЕС и членове 99 и 100 от Директива 2014/25/ЕС.	Да	Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки – обн., ДВ бр. 102/2019 г., в сила от 01.01.2020 г. https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2021-09.pdf (Информацията продължава по-долу предвид нейния обем и относимостта ѝ към всеки от критериите по т.1-4).	<p>Детайлизирана е нормативната уредба относно мониторинга на обществените поръчки, чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ приети в края на 2019 г. промени в чл. 229 от в ЗОП, част от които засягат правомощията на изпълнителния директор на АОП във връзка с осъществяването на мониторинг на обществените поръчки (изменени са т. 14 и т. 24 в ал. 1, а ал. 4 и ал. 9 са допълнени); ☐ изменение на чл. 114 от ППЗОП и създаване на приложение № 3 към същия член (в приложението е посочена информацията, която различните органи с функции, засягащи обществените поръчки, следва ежегодно да предоставят на АОП за целите на мониторинга). <p>(Информацията продължава по-долу предвид нейния обем и относимостта ѝ към всеки от критериите по т.1-4).</p>
			Да	2. Мерки за гарантиране, че данните обхващат най-малко следните елементи:	Да	Постановление № 49 от 23 март 2020 г. за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки, приет с Постановление № 73 на	Изградена е и функционира централизирана електронна система - ЦАИС ЕОП.

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				<p>а) качество и интензивност на конкуренцията: имена на спечелилия търга, брой на първоначалните кандидати и стойност на договора;</p> <p>б) информация за крайната цена след приключването и за участието на МСП като преки оференти, когато националните системи предоставят такава информация.</p>		<p>Министерския съвет от 2016 г. (ДВ, бр. 28 от 2016 г.) – обн., ДВ. бр. 29/2020 г., в сила от 01.04.2020 г.</p> <p>https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/eip/docs/2021-HEC1.pdf</p>	<p>Съгласно чл. 39а от ЗОП, тя се използва при възлагането на обществени поръчки, включително чрез динамична система за покупки, рамково споразумение и квалификационна система, както и при провеждане на конкурси за проект.</p> <p>Считано от 1 януари 2020 г., използването на ЦАИС ЕОП е задължително за определени групи възложители, а от 14 юни 2020 г. – и за останалите възложители.</p> <p>Системата е съставена от 32 модула, част от които възложителите са длъжни да използват (Електронна регистрация, Електронно обявяване, Електронен подател, Електронна документация, ЕЕДОП, Обмен на информация в хода на процедурата, Електронна оферта, Отваряне на оферти и заявления за участие, Динамична система за покупки, Квалификационна система, Провеждане на вътрешен конкурентен избор по Рамково споразумение, Електронен каталог, Електронно фактуриране и др.).</p> <p>Проведени са обучения за работа с ЦАИС ЕОП, предназначени за различни целеви групи. Осигурено е и предоставяне на практическа помощ на ползвателите на системата, включително чрез създадения през 2019 г. Център за обслужване на потребители.</p>

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				3. Мерки за гарантиране на мониторинга и анализа на данните от компетентните национални органи в съответствие с член 83, параграф 2 от Директива 2014/24/ЕС и член 99, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС.	Да	<p>(продължение)</p> <p>Линкове за достъп до:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП): https://www.eop.bg • ЦАИС ЕОП – Регистър: https://app.eop.bg/today • ЦАИС ЕОП – Бюлетин: https://app.eop.bg/today/reporting/bulletin • ЦАИС ЕОП – Статистики: https://app.eop.bg/today/reporting/statistics 	<p>Системата е съставена от 32 модула, част от които възложителите са длъжни да използват (Електронна регистрация, Електронно обявяване, Електронен подател, Електронна документация, ЕЕДОП, Обмен на информация в хода на процедурата, Електронна оферта, Отваряне на оферти и заявления за участие, Динамична система за покупки, Квалификационна система, Провеждане на вътрешен конкурентен избор по Рамково споразумение, Електронен каталог, Електронно фактуриране и др.).</p> <p>Проведени са обучения за работа с ЦАИС ЕОП, предназначени за различни целеви групи. Осигурено е и предоставяне на практическа помощ на ползвателите на системата, включително чрез създадения през 2019 г. Център за обслужване на потребители.</p>
				4. Мерки, с които да се оповестяват публично резултатите от анализа в съответствие с член 83, параграф 3 от Директива 2014/24/ЕС и член 99, параграф 3 от Директива 2014/25/ЕС.	Да	<p>(продължение)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Регистър на обществените поръчки, открити преди задължителното използване на ЦАИС ЕОП: https://www.aop.bg 	<p>Вж. посочената информация срещу критериите по т. 1-4.</p> <p>В допълнение, чл. 229, ал. 1, т. 14 и 24 и ал. 9 от ЗОП и чл. 114, ал. 5 от ППЗОП.</p>

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнен ие на благоприя тстващит е условия	Критерии	Изпълнен ие на критерии те	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				5. Мерки, с които да се гарантира, че цялата информация, сочеща към предполагаеми случаи на тръжна манипулация, се съобщава на компетентните национални органи в съответствие с член 83, параграф 2 от Директива 2014/24/ЕС и член 99, параграф 2 от Директива 2014/25/ЕС.	Да	Закон за обществените поръчки /ЗОП/ - чл. 106, ал. 2 и 7, Правилник за прилагане на Закона за обществените поръчки /ППЗОП/ - Приложение № 3 към чл. 114, ал. 2 (ново - ДВ, бр. 29 от 2020 г., в сила от 01.04.2020 г.), част Б, т. 17 Закон за защита на конкуренцията /ЗЗК/: https://www.cpc.bg/General/Legislation.aspx	Вж. чл. 106, ал. 2 и 7 от ЗОП и Приложение № 3 към чл. 114, ал. 2 от ППЗОП (ново - ДВ, бр. 29 от 2020 г., в сила от 01.04.2020 г.) /част Б, т. 17/; чл. 15 и други свързани разпоредби от ЗЗК.
2. Инструменти и капацитет за ефективно прилагане на правилата за държавна помощ			Да	Управляващите органи разполагат с инструменти и капацитет за проверка на съответствието с правилата за държавна помощ: 1. За предприятия в затруднено положение и предприятия, от които се изисква възстановяване на средства.	Да	Съгласно чл. 7, ал. 2, т. 14 от Закона за държавните помощи, министърът на финансите дава методически указания по прилагането на закона, нормативните актове по неговото прилагане и на правилата в областта на държавните помощи. https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2137177456	За програмен период 2021-2027 звеното по държавните помощи е разработило Методическо Указание към УО на ОП за осигуряване на съответствие с приложимите правила по държавните помощи, което е налично на следната страница на МФ: https://stateaid.minfin.bg/bg/page/573 Раздел VI на Приложение 4 от Указанието съдържа методология за определяне на предприятия в затруднено положение. В нея се посочват елементите от отчетите, които участват в коефициентите за определяне на затруднено положение, както и практически указания за тяхното тълкуване от УО на ОП. Раздел V на Приложение 4 от Указанието съдържа методология за проверка на предприятия, от които се изисква възстановяване на средства.

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							<p>Посочени са два източника за проверка: Официалния регистър на ЕК, намиращ се на адрес: http://ec.europa.eu/competition/elojade/index.cfm?clear=1&policy_area_id=3 и регистъра на МФ на адрес: https://stateaid.minfin.bg/bg/page/483.</p> <p>Базовите разпоредби относно реда за възстановяване на неправомерна и несъвместима помощ са уредени в Закона за държавните помощи и в правилника за неговото прилагане.</p>
				<p>2. Чрез достъп до експертни становища и насоки по въпроси, свързани с държавната помощ, предоставяни от експерти в областта на държавната помощ на местни или национални органи.</p>	<p>Да</p>	<p>В чл. 26 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление е определено задължение за Министъра на финансите да съгласува режима по държавните помощи за всяка процедура/мярка разработена от УО на ОП. https://www.eufunds.bg/bg/node/10446</p> <p>В изпълнение на своите задължения министърът на финансите е издал НАРЕДБА № 4 от 2016 г. за определяне на реда за съгласуване на проектите на документи по чл. 26, ал. 1 от Закона за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление: https://stateaid.minfin.bg/bg/page/525</p>	<p>Министерството на финансите дава писмени становища и инструкции на УО, както и провежда експертни индивидуални срещи с УО за предоставяне на специфична експертиза в случай на конкретна нужда (пунктуална подкрепа). Звеното по държавните помощи в МФ непрекъснато предоставя ad hoc помощ на всички УО чрез консултации по електронна поща, по телефона, чрез провеждане на срещи, както в електронни платформи и др.</p> <p>Звеното предоставя обучения чрез Школата по публични финанси. През програмния период 2014-2020 г. звеното по държавните помощи изпълняваше и проект, който включваше тематични обучения за УО на ОП.</p>

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнен ие на благоприя тстващит е условия	Критерии	Изпълнен ие на критерии те	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							През програмен период 2021-2027 г. Звеното по държавните помощи ще продължи да предоставя подобни обучения на УО в областта на държавните помощи, като допълнително ще бъде разработена дигитална платформа по държавните помощи.
3. Ефективното прилагане и изпълнение на Хартата на основните права			Да	Налице са ефективни механизми за гарантиране на спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), които включват: 1. Мерки за осигуряване на съответствието на подкрепяните от фондовете програми и тяхното прилагане с приложимите разпоредби на Хартата.	Да	Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8223	Утвърдени са национални Насоки за прилагане на Хартата. Целта им е подпомагане на органите по управление, контрол и одит по програмите, съфинансирани от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП в практическото прилагане и гарантиране на Хартата. Националните органи следва да разработят и инкорпорират в правилата си за работа процедури за проверка на правата от Хартата и да докладват на КН случаите на несъответствие и жалби в контекста на изпълнението на фондовете. Насоките включват: Приложение № 1, в което са изведени трите етапа на изпълнение на фондовете, отговорните национални органи, както и приложимият набор права от Хартата, които следва да бъдат гарантирани; Приложение № 2, чрез което се прави проверка за потенциално нарушение на основните права по Хартата при извършването на действията и/или подготовката на документите и Приложение № 3, в

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнен ие на благоприя тстващит е условия	Критерии	Изпълнен ие на критерии те	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							което са посочени компетентните органи на национално ниво по основните права на ЕС. Изискванията на Насоките и приложенията към тях ще бъдат инкорпорирани в описанието на системите за управление и контрол на програмите.
				2. Мерки за докладване на мониторинговия комитет за случаите на неспазване на Хартата при подкрепяните от фондовете операции и жалби във връзка с Хартата, подавани в съответствие с механизмите, установени съгласно член 69, параграф 7.	Да	<p>Проект на ПМС за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ за програмен период 2021 – 2027 г.</p> <p>Насоки за прилагане на Хартата на основните права на ЕС от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8223</p>	<p>Докладването на жалбите по Хартата и на случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с Хартата пред КН ще бъде регламентирано в ПМС за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021 – 2027 г. Към 20.07.2022 г. проектът на постановление е на финален етап, като предстои инициране на процедурите по обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване.</p> <p>Установените случаи на неспазване на Хартата в контекста на фондовете на ЕС ще се докладват от съответния УО, който следва да поддържа актуална систематизирана информация за тези случаи.</p> <p>Получените жалби от граждани или други външни източници/заинтересовани страни във връзка с нарушени права по Хартата в хода на изпълнение на програмите ще се разглеждат от съответния</p>

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнен ие на благоприя тстващит е условия	Критерии	Изпълнен ие на критерии те	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							компетентен орган на национално ниво и ще се докладват пред КН от УО въз основа на информация, предоставена от разгледалите жалбите компетентни органи, съгласно Приложение № 3. Компетентните органи ще поддържат информация за получените жалби и резултатите от разглеждането им съобразно вътрешните си правила и процедури.
4. Въвеждане и прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ) в съответствие с Решение 2010/48/ЕО на Съвета.			Да	Налице е национална рамка за гарантиране на прилагането на Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН, която включва: 1. Общи цели с измерими подцели, събиране на данни и механизми за мониторинг.	Да	Законът за хората с увреждания (ЗХУ) и Правилника за неговото прилагане са достъпни на: https://www.mlsp.government.bg/normativni-aktove- Информация за НСХУ и всички документи по неговото функциониране, както и ЗХУ и Правилника към него са достъпни на: https://saveti.government.bg/web/cc_11/1 Информация за Съвета за наблюдение е достъпна на: https://www.ombudsman.bg/pictures/Протокол%201.pdf https://mlsp.government.bg/uploads/38/khu/rms-6-11-2019-ap-2019-2020.pdf https://mlsp.government.bg/strategicheski-dokumenti	Националната рамка, гарантираща изпълнението на Конвенцията, включва ЗХУ и Правилник за прилагане на ЗХУ, Правила за дейността и организацията на работа на Националния съвет за хората с увреждания. Съветът е консултативен орган към МС с представители на правителството, национално представителни организации на и за хора с увреждания, национално представителни организации на работниците и служителите и представители на национално равнище организации на работодателите и Националното сдружение на общините в Република България. Създадена е информационна система за хората с увреждания, съдържаща данни за здраве, квалификация, образование, възможности за социално включване, професионална реализация, социално-икономически статус, демографски и др. Данните се

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнен ие на благоприя тстващит е условия	Критерии	Изпълнен ие на критерии те	Позоваване на съответната документация	Обосновка
							използват за наблюдение и анализ на социално-икономическия статус на хората с увреждания, за планиране на дейности за разработване на секторни политики. Налична услуга Profile, позволява индивидуален достъп до информация за допустими услуги според конкретното увреждане на човека. Приета Националната стратегия за хората с увреждания 2021-2030 и план за действие за стратегията.
				2. Мерки, с които да се гарантира, че политиката, законодателството и стандартите относно достъпността са надлежно отразени в подготовката и изпълнението на програмите.	Да	Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8224	Утвърдени са национални Насоки за гарантиране на зачитането на Конвенцията при изпълнение на програмите. В приложение към насоките са разработени контролни листа за правата от КПХУ, приложими към отделните етапи и документи в рамките на процеса на програмиране, управление, наблюдение и контрол на средствата от фондовете, както и за проверка на потенциални нарушения на КПХУ, които да бъдат прилагани от органите в системата за управление и контрол. Изискванията на Насоките и приложенията към тях ще бъдат инкорпорирани в описанието на системите за управление и контрол на програмите.
				3. Мерки за докладване на мониторинговия комитет за случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с КПХУ на ООН и	Да	Проект на ПМС за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите,	Докладването на жалбите по КПХУ и на случаите на несъответствие на подкрепяните от фондовете операции с КПХУ пред КН ще бъде регламентирано в ПМС за създаване

Отключващо условие	Фонд	Специфична цел	Изпълнение на благоприятстващите условия	Критерии	Изпълнение на критериите	Позоваване на съответната документация	Обосновка
				жалби относно КПХУ на ООН, подадени в съответствие с механизмите съгласно член 69, параграф 7.		съфинансирани от ЕФСУ за програмен период 2021 – 2027 г. Насоки за прилагане на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от органите по управление, контрол и одит на програмите, съфинансирани със средства от ЕФРР, ЕСФ+, КФ, ФСП, ЕФМДРА, ФУМ, ФВС и ИФПУГВП за програмен период 2021-2027 г., утвърдени със Заповед на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите № В-105/19.07.2022 г.: https://www.eufunds.bg/bg/node/8224	на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021 – 2027 г. Към 20.07.2022 г. проектът на постановление е на финален етап, като предстои инициране на процедурите по обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване. Установените случаи на неспазване на КПХУ в контекста на фондовете на ЕС ще се докладват от съответния УО, който следва да поддържа актуална систематизирана информация за тези случаи. Получените жалби от граждани или други външни източници/заинтересовани страни във връзка с нарушени права по КПХУ в хода на изпълнение на програмите ще се разглеждат от съответния компетентен орган на национално ниво и ще се докладват пред КН от УО въз основа на информация, предоставена от разгледалите жалбите компетентни органи, съгласно Приложение № 3. Компетентните органи ще поддържат информация за получените жалби и резултатите от разглеждането им съобразно вътрешните си правила и процедури.

5. Органи, които отговарят за програмата

Позоваване: член 22, параграф 3, буква к) и членове 71 и 84 от РОР

Таблица 13: Органи, които отговарят за програмата

Органи, които отговарят за програмата	Име на институцията	Лице за контакт	Длъжност	Електронна поща
Управляващ орган	Дирекция „Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция“, Агенция за социално подпомагане	Милена Енчева Енчева	директор на дирекция „Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция“	m.encheva@asp.government.bg
Одитен орган	ИА "Одит на средствата от ЕС"	Анна Мартинова - Петкова	Изпълнителен директор	aeuf@minfin.bg
Организация, която получава плащания от Комисията	Дирекция "Национален фонд", Министерство на финансите	Детелина Карасева	директор на Дирекция "Национален фонд"	natfund@minfin.bg

Разпределение на възстановените суми за техническа помощ съгласно член 36, параграф 5 от РОР, ако се установи, че повече органи получават плащания от Комисията

Позоваване: член 22, параграф 3 от РОР

Таблица 13А: Частта от процентите, определена в член 36, параграф 5, буква б) от РОР, която ще бъде възстановена на органите, получаващи плащания от Комисията, в случай на техническа помощ съгласно член 36, параграф 5 от РОР (в процентни пунктове)

6. Партньорство

Позоваване: член 22, параграф 3, буква з) от ПОР

Политиката на партньорство и участие на всички заинтересовани страни е един от основните принципи при изпълнението на политиките на Европейския съюз. Партньорството предполага сътрудничество, участие и диалог на всички заинтересовани страни на национално, регионално и местно равнище.

С Решение № 196 на Министерския съвет от 11 април 2019 г. (РМС № 196/2019 г.) са определени националните приоритети на Република България за периода 2021-2027 г., одобрени са Списък с целите на политиките, които да бъдат подкрепени през програмен период 2021-2027 г. и Списък с програми и водещи ведомства за разработването им.

Министерство на труда и социалната политика, в качеството си на водещо ведомство, съгласно РМС 196/11.04.2019 г., и пряко отговорно за разработване и реализиране на политиките в областта на социалното включване и борбата с бедността, следва да внесе за одобрение по реда, предвиден в ПМС № 142/2019 г. проектите на две оперативни програми – Програма за развитие на човешките ресурси и Програма за храни и основно материално подпомагане за програмния период 2021-2027 г. С оглед оптимизиране на работата по разработване на програмните документи и намаляване на административната тежест при организиране и реализиране на дейността, Министерство на труда и социалната политика създаде една тематична работна група с мандат да разработи и предложи за одобрение двете програми.

Подходът за създаване на обща тематична работна група гарантира допълняемост, последователност и по-значима резултатност на мерките, насочени към преодоляване на материални лишения, намаляване на бедността и подкрепата за социално включване на уязвими групи лица.

Съставът на тематичната работна група за разработването на програмите през програмен период 2021-2027 г. е определен съгласно чл. 7, ал. 4 от ПМС № 142/2019 г.

В съответствие с мерките, които ще се финансират по двете оперативни програми, в състава на ТРГ взеха участие представители на широк кръг заинтересовани страни на национално, регионално и местно ниво, представители на публичните власти, социално-икономическите партньори, работодатели, неправителствени организации и организации, насърчаващи социалното приобщаване, основните права, равенството между половете, недопускането на дискриминация и правата на хората с увреждания, съобразно техните компетенции в обхвата на програмата.

Изготвянето на програмата се осъществява чрез отчитане позициите на партньорите и постигане на съгласие по отделните предвидени мерки. Заседанията се провеждат при ясна организация, в съответствие с приетите от ТРГ Вътрешни правила за дейността ѝ. Материалите за всяко заседание се изпращат предварително, като на членовете на ТРГ и техните заместници се осигурява необходимото време и информация за подготовката на компетентни становища по разглежданите материали.

С оглед информирането на широката общественост за процеса на подготовка на програмата, протоколите от проведените заседания и материалите от отделните етапи на подготовка на програмата се публикуват на интернет страницата на Агенцията за социално подпомагане.

Следвайки принципа на широка представителност и партньорство, при спазване на противоепидемичните мерки в периода 13-15 октомври 2020 г. бяха организирани онлайн обществени обсъждания на програмата в четири сесии, съответно със социално-икономическите партньори, общински власти, неправителствени организации и бизнеса. Обсъжданията преминаха при голям интерес и участие.

Активна роля в процеса на подготовка на програмата взе НСОРБ в качеството си на защитник на интересите на местните власти, съгласно законовите правомощия на организацията. По инициатива на НСОРБ съвместно с УО бе осъществено проучване сред общините по

отношение определяне обхвата на програмата и видовете подпомагане. В резултат бяха определени най-приоритетните и полезни форми за подкрепа по програмата.

На политическо ниво координация в разработването на програмата се осъществява в рамките на Съвета за координация и управление на средствата от ЕС (СКУСЕС).

Сътрудничество с ЕК, Генерална дирекция „Заетост, равни възможности и приобщаване” се осъществява на оперативно ниво. Проведени са формални и неформални консултации със службите на ЕК в хода на подготовката на програмата.

Прилагането на принципа на партньорство като ключов елемент на доброто управление на програмата е водещо за Управляващия орган на всички етапи от реализиране на предвидените мерки. Следвайки принципа на партньорство, ще бъде осигурен механизъм за обмяна на опит и знания между различни заинтересовани страни през целия период на изпълнение на операцията. Това ще даде възможност за прилагане на гъвкав подход за решаване на възникнали проблеми и ще гарантира че избраните подходи за подпомагане на най-нуждаещите се лица в страната ще съответстват в най- висока степен на техните реални нужди. Управляващият орган на програмата ще участва със свои представители в Комитета за наблюдение на Програмата за развитие на човешките ресурси, с което установената практика за планиране на съвместни действия и допълняемост ще продължи и в периода на реализиране на програмата, в условията на широко участие на заинтересованите страни.

7. Комуникация и видимост

Позоваване: член 22, параграф 3, буква й) от РОР

В изпълнение на чл. 44 от Регламента за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд +, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело и рибарство, както и финансови правила за тях и за фонд „Убежище и миграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмента за управление на границите и визите, Управляващият орган на програмата гарантира изпълнението на мерки за публичност, с оглед да се акцентира върху комуникацията, прозрачността и визуализацията.

За целта ще бъде определено длъжностно лице за комуникация, което ще отговаря за изпълнение на изискванията на чл.46 от РОР по отношение на програмата. Служителят ще участва в общоевропейската мрежа на служителите по комуникациите. Управляващият орган ще поддържа актуална информация за програмата, като всички файлове и събития ще бъдат достъпни и на единния уебпортал.

Основна цел е информиране на широката общественост и потенциалните бенефициенти за възможностите за подкрепа, предоставяна от ЕС чрез Програмата за храни и основно материално подпомагане.

Целевите групи, към които ще бъдат насочени мерките за комуникация и публичност ще бъдат: представители на целевите групи по програмата, потенциални бенефициенти, бенефициентите, широката общественост, служители на Управляващия орган, както и на други институции, ангажирани с процесите на програмиране, управление, контрол и оценка на програмата. Управляващият орган ще публикува структурирана информация за избраните операции и бенефициенти на уебсайта на програмата, като отчита изискванията за защита на личните данни съгласно Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета. На уебсайта ще бъде поддържана актуална информация за наличните възможности за финансиране и постиженията на програмата.

Управляващият орган ще публикува на уебсайта си най-късно един месец преди откриване на покана за представяне на предложения кратко резюме на планираните за публикуване покани за набиране на предложения. Ще бъде определен координатор по комуникация и връзки с обществеността на програмата („длъжностно лице за комуникацията на програмата“), който ще работи за повишаване на осведомеността на широката общественост. Ще се провежда целенасочена информационна кампания за мотивиране на бенефициентите за участие в програмата и разяснения във връзка с изискванията за кандидатстване. Комуникационните канали, които ще се използват за разпространение на информацията, включват (но не само):

- Уебсайтове – Уебсайт на програмата, Единният информационен портал, Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България – ИСУН, Министерство на труда и социалната политика и др. подходящи сайтове
- Електронни медии
- Печатни медии
- Онлайн медии и социални мрежи и платформи
- Мрежата от областни информационни центрове
- Директна комуникация (събития, информационни дни, семинари, обучения и други);

Дейностите по информиране ще бъдат осъществявани от УО съобразно целевите групи, които следва да се адресират и на съответното териториално и/или на национално ниво. Информацията и комуникацията ще се стремят да покрият възможно по-голяма част от територията на страната, като се отчитат специфичните нужди на отделните целеви групи и заинтересовани страни. За наблюдение изпълнението на дейностите по комуникация и публичност ще бъдат използвани следните индикатори:

Количествени индикатори:

1. Медийно присъствие (брой публикации, интервюта, репортажи, излъчвания в медии и др.)
2. Брой събития (физически и онлайн)
3. Брой участници в събития (физически и онлайн)
4. Посещаемост на уебсайта на програмата

Качествен индикатор: измерване на разпознаваемостта на подкрепата от ЕС за възможностите, които предоставя програмата за храни и основно материално подпомагане.

При предоставянето на подпомагането в рамките на подкрепата от ЕСФ+ за справяне с материалните лишения ще се зачита достойнството и се предотвратява стигматизирането на най-нуждаещите се лица.

Управляващият орган ще публикува всички оценки на качеството на програмата на уебсайта.

8. Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи

Позоваване: членове 94 и 95 от РОР

Таблица 14: Използване на единични разходи, еднократни суми или единни ставки и финансиране, което не е свързано с разходи

Предвидена употреба на членове 94 и 95 от РОР	Да	Не
От приемането си програмата ще използва възстановяване на финансовото участие на Съюза въз основа на единичните разходи, еднократните суми и единните ставки по приоритети съгласно член 94 от РОР	☒	☐
От приемането си програмата ще използва възстановяване на финансовото участие на Съюза въз основа на финансиране, което не е свързано с разходи, съгласно член 95 от РОР	☐	☒

Допълнение 1: Финансово участие на Съюза на основата на единични разходи, еднократни суми и единни ставки

А. Обобщение на основните елементи

Приоритет	Фонд	Специфична цел	Категория регион	Прогнозен дял от общия размер на разпределените финансови средства в рамките на приоритета, за който ще се прилагат опростени варианти за разходите (ОВР) в %	Обхванат(и) вид операция/видове операции		Показател, водещ до възстановяване на разходи		Мерна единица на показателя, водещ до възстановяване на разходи	Вид на ОВР (стандартна таблица за разходите за единица продукт, еднократни суми или единни ставки)	Сума (в евро) или процент (в случай на единни ставки) от ОВР
					Код(1)	Описание	Код(2)	Описание			
1	ЕСФ+	ESO4.13. Справяне с материалните лишения чрез предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица, включително децата, и прилагане на съпътстващи мерки, които подпомагат социалното им приобщаване	Преход	21,00%		1. Топъл обяд		Получен топъл обяд от нуждаещите се лица (без разходите за приготвяне и раздаването на храната)	Брой получени топли обеда	Разходи за единица	EUR 1.48 на лице на ден
1	ЕСФ+	ESO4.13. Справяне с материалните лишения чрез предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица, включително децата, и прилагане на съпътстващи мерки, които подпомагат социалното им приобщаване	Преход	21,00%		2. Детска кухня		Брой използвани ваучери (без разходите за приготвяне и раздаването на храната)	Брой използвани ваучери	Разходи за единица	0,74 евро е стойността на ваучера
1	ЕСФ+	ESO4.13. Справяне с материалните лишения чрез предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица, включително децата, и прилагане на съпътстващи мерки, които подпомагат социалното им приобщаване	По-слабо развити региони	22,00%		1. Топъл обяд		Получен топъл обяд от нуждаещите се лица (без разходите за приготвяне и раздаването на храната)	Брой получени топли обеда	Разходи за единица	EUR 1.48 на лице на ден
1	ЕСФ+	ESO4.13. Справяне с материалните лишения чрез предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица, включително децата, и прилагане на съпътстващи мерки, които подпомагат социалното им приобщаване	По-слабо развити региони	22,00%		2. Детска кухня		Брой използвани ваучери (без разходите за приготвяне и раздаването на храната)	Брой използвани ваучери	Разходи за единица	0,74 евро е стойността на ваучера

(1) Отнася се до кода за измерение „област на интервенция“ в приложение I, таблица 1 към POP и приложение IV към Регламента за ЕФМДРА

(2) Отнася се до кода за общ показател, когато е приложимо

В. Подробности по вид операция

Кратко заглавие на вида операция	1 Топъл обяд
Управляващият орган е получил подкрепа от външно дружество за определяне на опростените разходи	☐
Наименование на външното дружество	
1. Описание на типа операция, включително срока за изпълнение (1)	<p>Чрез подпомагането с топъл обяд се цели да се осигури здравословна, разнообразна и питателна храна за обяд на хора, които не са в състояние сами или с помощта на свои близки да си осигуряват такава. Ползвателите на „топъл обяд“ ежедневно разчитат на тази помощ и са силно зависими от нея. Топъл обяд за най-бедните и нуждаещи се лица се предоставя целогодишно, в отговор на установени трайни и/или неотложни нужди. Услугата достига и до по-отдалечени места, където хората изпитват още по-сериозни затруднения за осигуряване на прехраната си.</p> <p>Предвидено е операцията да се реализира от общини и райони на общини, които съгласно националното законодателство са основният доставчик на социални услуги в страната. Това дава възможност да се постигне равномерно териториално покритие и нуждаещи се лица в идентична социална ситуация да имат равен достъп до услугата, независимо от местоживеенето си. При изпълнението на мярката ще се следи за недопускане на двойно финансиране на ниво крайни получатели. УО ще осъществява срещи с тях при проверките си на място с цел получаване на писмена обратна връзка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дали лицата получават топъл обяд от други източници, - доколко са удовлетворени от предоставяната подкрепа. <p>Контролните процедури за спазване на това изискване на ниво краен получател ще включват потвърждения и проверки и на още две нива, за резултатите от които УО стриктно ще следи и проверява при верификация:</p> <ul style="list-style-type: none"> – на ниво бенефициер - преди включването в проекта на потребителя - на база декларирани от кандидатстващите за подкрепа лица данни, свързани с неналичието на получавана друг вид подобна подкрепа или от друг вид релевантна информация по преценка бенефициера;

	<p>- на ниво структури на Агенция за социално подпомагане – единствения компетентен орган за удостоверяване допустимост към целевите групи – на база налична във водените регистри информация за предоставяните форми на социална подкрепа.</p> <p>Подкрепата с топъл обяд за хора от уязвими групи е продължение на успешното изпълнение на тази операция в рамките на програмния период 2014-2020 г. В предходния програмен период предоставянето на топъл обяд допълваше националната програма за финансиране на обществени трапезарии, реализирана чрез фонд „Социална закрила“, като стойността на топлия обяд е еднаква със стойността, определена за Фонд „Социална закрила“ по националната програма.</p> <p>За целите на прилагането на опростените варианти за разходите по вид помощ „топъл обяд“ се използва като отправна точка стойността за единица продукт - топъл обяд, определена по националната програма за 2022 г. в размер на 2,90 лв / EUR 1.48. на лице на ден.</p> <p>Възстановяването въз основата на стандартна скала на единичните разходи за един топъл обяд се формира на база на стойността на разхода за топъл обяд, броя на крайните получатели на подкрепата и броя на дните, в които е получавана храната.</p> <p>Разходът за единица продукт топъл обяд включва единствено разходите за продуктите, вложени в приготвянето на супа, основно ястие, хляб и поне веднъж седмично десерт.</p> <p>Освен единичният разход за топъл обяд, по операцията допустими ще са и разходи, съгласно член 22, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1057, в които се включва и приготвянето и доставката на храната, както и разходи за реализиране на съпътстващи мерки по реда на член 22, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057</p> <p>Операцията ще се изпълнява в периода 2022-2027 г.</p>
2. Конкретни цели	ESO4.13. Справяне с материалните лишения чрез предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица, включително децата, и прилагане на съпътстващи мерки, които подпомагат социалното им приобщаване

12. Обща сума (на национално равнище и на равнище ЕС), която се очаква да бъде възстановена от Комисията на това основание	81 400 000,00
--	---------------

Показатели

3. Показател, водещ до възстановяване на разходи (2)	Получен топъл обяд от нуждаещите се лица(без разходите за приготвяне и раздаването на храната)
4. Мерна единица на показателя, водещ до възстановяване на разходи	Брой получени топли обеда
5. Стандартни таблици на единичните разходи, еднократните суми или единните ставки	Разходи за единица
6. Сума на мерна единица или процент (за единни ставки) на ОВР	EUR 1.48 на лице на ден
7. Категории разходи, обхванати от единичните разходи, еднократните суми или единните ставки	<p>Стандартната скала на единичните разходи включва единствено разходите за продуктите, вложени в приготвянето на супа, основно ястие, хляб и поне веднъж седмично десерт.</p> <p>За целта бенефициерите използват по целесъобразност менюта от Сборник рецепти за заведения за обществено хранене, в които са указани и количествата от влаганите продукти, за да се гарантира качеството на приготвяната храна.</p>
8. Тези категории разходи покриват ли всички допустими разходи за операцията?	Не
9. Метод на корекция (3)	<p>Базовата стойност за топъл обяд по операцията, определена съгласно националната програма в размер на 2,90 лв / EUR 1.48. на лице на ден. Стойността на топлия обяд ще следва стойността, определена по националната програма. Промени в стойността на топлия обяд по националната програма се извършват със заповед на министъра на труда и социалната политика въз основа на обосновано предложение и при наличието на следните предпоставки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - има финансов ресурс, с който да се обезпечи увеличението; - индексацията се основава на отчетената динамика в цените на хранителните продукти,

	<p>като за целта се използват статистически данни от официални национални източници на информация</p> <p>В случай, че бъде преустановено финансирането на тази дейност със средства от националния бюджет, стойността на единицата разход по програмата ще се индексира като се използва коефициент за актуализация, основаващ се на Индекса на потребителските цени (ИПЦ) в потребителски раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ по данни от информационната система ИНФОСТАТ на НСИ, който е публично достъпен. Ако се налага текуща промяна на стойността на топлия обяд, актуализацията се извършва отново на база коефициент за актуализация, основаващ се на ИПЦ в потребителски раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ от информационната система на ИНФОСТАТ на НСИ.</p> <p>Този метод за корекция е избран, тъй като се базира на исторически данни, обективен е и е лесно проверим. Информацията за проследяване може да се намери на https://infostat.nsi.bg/.</p> <p>При отчетено увеличение с 5 или повече процентни пункта, единичният разход ще се актуализира. Увеличение на цените на хранителните продукти и безалкохолни напитки над 5 пункта води до намаляване на покупателната способност на бенефициера, и може да постави в риск изпълнението на договорите за БФП. Повишаването на цените на хранителните стоки до 5 процентни пункта е приемливо за поддържане качеството на приготвената храна и индексирането в този случай би довело до прекомерна административна тежест.</p> <p>При актуализирането на стойността ще се съблюдава изискването финансирането да не генерира печалба.</p>
<p>10. Проверка на метода за достигане до мерните единици [предоставени]</p> <p>- опишете какъв(ви) документ(и)/система ще бъдат използвани, за да се провери достигането до предоставените мерни единици</p> <p>- опишете какво ще бъде проверено и от кого по време на проверките на управлението</p>	<p>В програмния период 2014-2020 г. бяха въведени опростени правила на отчитане на база разход за единица продукт „обяд“, с цел облекчаване на начина за събиране и агрегиране на информацията за показателите за изпълнение по операцията. По настоящата програма за храни ще използваме по-голямата част от въведените процедурни практики.</p>

<p>- опишете какви мерки ще бъдат предприети за събиране и съхраняване на съответните данни/документи</p>	<p>1. Документи, доказващи постигането на мерната единица:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кореспонденция между бенефициерите и структурите на АСП за удостоверяване принадлежността на нуждаещите се към допустимите целеви групи за подкрепа с топъл обяд (писма и списъци). Преди включването на всяко лице за получаване на топъл обяд, бенефициерите ще изискват съответното писмено потвърждение от структурите на Агенцията за социално подпомагане, удостоверяващо принадлежността към допустимите целеви групи нуждаещи се от подкрепа с топъл обяд, което периодично ще бъде актуализирано от същите; - Документи, доказващи прозрачността на извършения подбор на крайните получатели от бенефициерите (процедури, протоколи, обяснителни записки и др.); <p>УО ще поддържа следните документи, удостоверяващи, декларираните към ЕК разходи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - брой на получените топли обяди – подкрепящи документи, включително на ниво бенефициер; - отчитане на общите суми към Комисията на стойността на действително предоставените топли обяди на крайните получатели; - документи за броя на получените топли обяди, удостоверени от бенефициерите, както и обратна връзка за бройките на обядите и тяхното качество; - Общият размер на разходите за получените топли обяди; <p>2. Проверки на управлението:</p> <p>При верифицирането на дейностите и разходите, включително и по отношение осигуряване на съответствието на операциите с политиките на Съюза, УО осъществява:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Документална проверка с цел потвърждаване на отчетените от бенефициентите брой обеда на всяко искане за плащане, подадено от бенефициерите, включително и на придружаващата го документация. - Задължителни проверки „на място” при бенефициерите и/или на мястото където се разпределят/предоставят топли обяди. Планирани проверки „на място“ ще се реализират на база на оценка на риска, в това
---	---

	<p>число и използване на данни от инструмента АРАХНЕ, като за всеки проект ще бъде извършена минимум една планирана проверка на място по време на изпълнението на проекта. При необходимост УО ще извършва извънредни проверки „на място“ при бенефициерите и/или крайните получатели, в случай на получен сигнал или жалба, или в случай на риск за успешното изпълнение на проекта.</p> <p>- при документалните проверки и проверките на място УО ще извършва преглед на резултатите от плановете и извънплановите проверки на компетентните органи - структурите на Българска агенция по безопасност на храните, Министерство на здравеопазването и др. в случай на приложимост и ще проследява изпълнението на дадените от тях препоръки.</p> <p>Управленските проверки, свързани с прилагането избрания опростен вариант на разходите имат за цел да удостоверяват, че за определеното лице е осъществена проверка дали е от допустимата целева група, и че му е предоставена приготвена храна, която включва супа, основно ястие, хляб и поне веднъж седмично десерт. За постигане на целта се събират последователни, сравними и качествени данни, необходими за проверка, наблюдение и оценка на финансираните дейности и постигане на заложените показатели, както и получаване на необходимата административна увереност за изпълнението на проектите.</p> <p>3. Механизми за събиране и съхраняване на описаните данни/документи:</p> <p>Документите в оригинал се съхраняват при бенефициерите. Изискуемите документи, свързани с отчитане на изпълнението се прилагат към всяко искане за плащане в Информационната система за управление и наблюдение на програмите ИСУН.</p>
<p>11. Възможни порочни стимули, смекчаващи мерки (4) и очакваното ниво на риска (високо/средно/ниско)</p>	<p>1.Риск: Получаване на топъл обяд от недопустими потребители.</p> <p>Оценка на риска: Среден.</p> <p>Контролни дейности: Проверки на ниво конкретен получател относно допустимостта, извършена от компетентната структура - Агенцията за социално подпомагане; управленски проверки от УО за проследяване за</p>

	<p>наличие на потвърждение на принадлежността за всеки краен получател.</p> <p>В резултат от прилагането на контролните дейности ще се поддържа ниско ниво на риска.</p> <p>2. Риск: Неточно отчитане на получените топли обяди</p> <p>Оценка на риска: Среден.</p> <p>Контролни дейности: Ежемесечно потвърждение на получените топли обяди с подпис на партньорската организация - бенефициер и ежемесечни обратни връзки от крайните получатели. Получаване на директна обратна връзка от крайните получатели при осъществяваните проверки на място от УО.</p> <p>В резултат от прилагането на контролните дейности ще се поддържа ниско ниво на риска.</p> <p>3. Риск: Некачествено предоставяне на услуга /ниско качество на продуктите, несъответстващи грамажи и др./</p> <p>Оценка на риска: нисък</p> <p>Контролни дейности: Получаване на директна обратна връзка от крайните получатели при осъществяваните проверки на място от УО. Предоставяне на УО от бенефициерите на докладите от осъществяваните периодични проверки на местата на приготвяне на топлия обяд от контролните органи на Българска агенция по безопасност на храните, Министерство на здравеопазването или други контролни органи, когато е приложимо - проследяване от УО за установени нарушения и отстраняването им.</p>
--	---

В. Подробности по вид операция

Кратко заглавие на вида операция	2. Детска кухня
Управляващият орган е получил подкрепа от външно дружество за определяне на опростените разходи	☒
Наименование на външното дружество	Сдружение „Бабел България“
1. Описание на типа операция, включително срока за изпълнение (1)	С този вид подпомагане се цели осигуряване на здравословно и пълноценно хранене на децата в най-ранна детска - от 10 месеца до 3 години.

Детските кухни са организационно обособени структури в общините, в които медицински и други специалисти приготвят, съхраняват и предоставят храна за обяд за деца от 10 месеца до тригодишна възраст. Основната функция на детската кухня е да приготвя на децата разнообразна храна, отговаряща по качествен състав и технологична обработка на възрастовите особености на детския организъм и съответстваща на изискванията на Наредба № 2 от 2013 г. за здравословното хранене на децата от 0 до 3 години в детските заведения и детските кухни. В детските кухни се използват храни, които отговарят на изискванията за качество и безопасност съгласно Закона за храните и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане, БДС и Кодекс Алиментариус, което е обект на щателни проверки от компетентните органи – Регионални здравни инспекции и Българска агенция за безопасност на храните. По операцията за децата от целевата група ще се осигури храна за обяд в идентично количество и асортимент, предоставян на останалите деца. Храната се предлага по предварително изготвени седмични менютата, изготвени с участието на медицински специалист и/или технолог по хранене. При приготвянето на храна в детските кухни участва най-малко едно компетентно лице с образование или квалификация в областта на общественото хранене.

Операцията ще се изпълнява от Агенцията за социално подпомагане чрез нейните териториални структури в партньорство с общините в страната.

За целите на прилагането на опростените варианти за разходите по вид помощ „детска кухня“ е определена стандартна скала на единичната стойност на ваучер за обедно хранене от детска кухня за дете на ден, което включва супа, основно ястие и десерт. Базовата стойност за началото на 2022 г. на ваучера е определена в размер на 1.45 лева/EUR 0.74 на дете на ден, базирайки се на определената стойност от 1,33 лв. - валидна за 2020 г. и началото на 2021 г., съгласно разработен метод за изчисление и определяне на стойност на ваучер/карта за детска кухня, за осигуряване на здравословно и пълноценно хранене на дете на ден по вид помощ „Детска кухня“, финансирана по Програмата за храни и основно материално подпомагане за програмен период 2021 – 2027 г.“ и преизчислена със средногодишен индекс

	<p>на потребителските цени 8,9% за 2021 г. по публични данни на ИНФОСТАТ на НСИ.</p> <p>Възстановяването въз основата на стандартна скала на единичната стойност на разхода за ваучер за детска кухня се формира на база на стойността на единичния разход за ваучер, броя на децата, получили храна и броя на дните, в които е получавана храната.</p> <p>Освен единичният разход за топъл обяд, по операцията допустими ще са и разходи, съгласно член 22, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1057, както и разходи за реализиране на съпътстващи мерки по реда на член 22, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057.</p> <p>Възстановяването въз основата на стандартна скала на единичните разходи се отнася единствено до разхода за ваучери, срещу които е предоставена храна. Единичната стойност на ваучера за детска кухня включва единствено средно претеглена стойност на разходите за продуктите, вложени в приготвянето на храната, предназначена за деца от 10 месеца до 3 години.</p> <p>Разходът за изработване на ваучера или негов дигитален еквивалент не е включен в стойността, тъй като ако е необходимо, същия ще бъде за сметка на техническата помощ по програмата.</p> <p>Операцията ще се изпълнява в периода 2022-2027 г.</p>
2. Конкретни цели	ESO4.13. Справяне с материалните лишения чрез предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица, включително децата, и прилагане на съпътстващи мерки, които подпомагат социалното им приобщаване
12. Обща сума (на национално равнище и на равнище ЕС), която се очаква да бъде възстановена от Комисията на това основание	2 220 444,00

Показатели

3. Показател, водещ до възстановяване на разходи (2)	Брой използвани ваучери(без разходите за приготвяне и раздаването на храната)
--	---

4. Мерна единица на показателя, водещ до възстановяване на разходи	Брой използвани ваучери
5. Стандартни таблици на единичните разходи, еднократните суми или единните ставки	Разходи за единица
6. Сума на мерна единица или процент (за единни ставки) на ОВР	0,74 euro е стойността на ваучера
7. Категории разходи, обхванати от единичните разходи, еднократните суми или единните ставки	Единичната стойност на ваучера за детска кухня включва единствено средно претеглена стойност на разходите за продуктите, влагани в приготвянето на тристепенно меню за обяд (супа, основно ястие и десерт)храната, предназначена предназначено за деца от 10 месеца до 3 години
8. Тези категории разходи покриват ли всички допустими разходи за операцията?	Не
9. Метод на корекция (3)	<p>Стойността ще се коригира като се използва коефициент за актуализация, основаващ се на Индекса на потребителските цени (ИПЦ) в потребителски раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ по публични данни от информационната система ИНФОСТАТ на НСИ.</p> <p>Актуализация, съответстваща на процента на увеличение на ИПЦ в раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“, ще се извърши при първоначалното обявяване на процедурата. При всяко следващо обявяване на нова процедура, както и след всяка календарна година ще се извършва преглед на ИПЦ. При отчетено увеличение с 5 или повече процентни пункта, единичният разход ще се актуализира. Увеличение на цените на хранителните продукти и безалкохолни напитки над 5 пункта води до намаляване на покупателната способност на бенефициера и може да постави в риск изпълнението на договорите за БФП. Повишаването на цените на хранителните стоки под 5 процентни пункта е приемливо за поддържане качеството на приготвената храна и индексирването в този случай би довело до прекомерна административна тежест.</p> <p>Този метод за корекция е избран, тъй като е обективен е и е лесно проверим. Информацията за проследяване е публична и достъпна на https://infostat.nsi.bg/</p> <p>При прилагането на метода на корекция ще бъде взето предвид условието стойността да не води до генериране на печалба.</p>

<p>10. Проверка на метода за достигане до мерните единици [предоставени]</p> <ul style="list-style-type: none"> - опишете какъв(ви) документ(и)/система ще бъдат използвани, за да се провери достигането до предоставените мерни единици - опишете какво ще бъде проверено и от кого по време на проверките на управлението - опишете какви мерки ще бъдат предприети за събиране и съхраняване на съответните данни/документи 	<p>Подходът при събирането и агрегирането на информацията за показателите за изпълнение на операцията е фокусиран върху това събираните данни да дават увереност, че срещу ваучера е предоставена храна на лице от допустимата целева група.</p> <p>1. Документи, доказващи постигането на мерната единица:</p> <ul style="list-style-type: none"> - документи за удостоверяване принадлежността на нуждаещите се към допустимите целеви групи за подкрепа с детско хранене (писма, списъци и др.), изготвени преди включването на всяко дете за подкрепа по проекта; - регистър на ваучерите, които съдържат актуална информация за издадени, предоставени, реализирани, анулирани и унищожени ваучери и срок за реализация; - документи, доказващи, че картата и ваучерите са били получени и използвани от крайните получатели. - за удостоверяване получаването на ваучерите ще се изготвят раздавателни списъци с отразени дата и подпис на предал и получил; - отчитането на използваните ваучери ще се осъществява от бенефициера чрез заявка и опис съдържащ информация за реализираните ваучери за отчетния период, както и обратна връзка за бройките на използваните ваучери и качеството на храната <p>УО ще поддържа и следните документи, удостоверяващи, декларираните към ЕК разходи за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - брой на издадени, раздадени, използвани ваучери/карти – (счетоводни записи и подкрепящи документи), вкл. на ниво бенефициер. - отчитане на общите суми към Комисията на стойността на ваучерите/картите действително използвани от крайните получатели за храна в детската кухня, удостоверено документално от партньорските организации - общини. - документи, относно предоставянето на ваучери/карти на крайните получатели, тяхното разпределение на и тяхното използване;
--	--

- общият размер на разходите за ваучери/карти, закупени и доставени на крайните потребители;

- Общият размер на разходите за ваучери/карти, използвани от крайните потребители;

2. Проверки на управлението (включително на място):

При верифицирането на дейностите и разходите, включително и по отношение осигуряване на съответствието на операциите с политиките на Съюза, УО осъществява:

- УО ще осъществява проверка на всяко искане за плащане, подадено от бенефициера, включително и на придружаващата го документация, представени в ИСУН;

- задължителни проверки „на място” при бенефициера и/или на място при партньорските организации – общини, които предоставят детското хранене,;

- при подадени искания за възстановяване на средства ще се извършват в част от териториалните структури на АСП, определени на извадков принцип, съгласно оценка на риска планирани проверки на място, при които ще се удостоверява броя на включените в искането за плащане ваучери //;

- планирани проверки „на място“ ще се реализират на база на оценка на риска, в това число и използване на данни от инструмента АРАХНЕ, като за всяка детска кухня ще бъде извършена минимум една планирана проверка на място по време на изпълнението на проекта. При необходимост УО ще извършва извънредни проверки „на място“ при бенефициера и/или неговите партньори, в случай на получен сигнал или жалба, или в случай на риск за успешното изпълнение на проекта.

Управленските проверки, свързани с прилагането избрания опростен вариант на разходите имат за цел да удостоверят, че крайните потребители са проверени за допустимост към целевата група и срещу използван ваучер са получили приготвена храна от съответна детска кухня. За целта се събират последователни, сравними и качествени данни, необходими за наблюдение и оценка на финансираните дейности и постигане на заложените показатели, както и получаване на

	<p>необходимата административна увереност за изпълнението на проектите.</p> <p>3.Механизми за събиране и съхраняване на описаните данни/документи:</p> <p>Документите в оригинал се съхраняват при бенефициерите. Изискуемите документи, свързани с отчитане на изпълнението се прилагат към всяко искане за плащане в Информационната система за управление и наблюдение на програмите ИСУН.</p> <p>Бенефициер по процедурата е Агенцията за социално подпомагане чрез нейните територия</p>
<p>11. Възможни порочни стимули, смекчаващи мерки (4) и очакваното ниво на риска (високо/средно/ниско)</p>	<p>1. Риск: Получаване на детска кухня от недопустими потребители.</p> <p>Оценка на риска: Среден.</p> <p>Контролни дейности: Проверки на ниво конкретен получател относно допустимостта, извършена от компетентната структура - Агенцията за социално подпомагане; управленски проверки от УО за проследяване за наличие на потвърждение на принадлежността за всеки краен получател.</p> <p>В резултат от прилагането на контролните дейности ще се поддържа ниско ниво на риска.</p> <p>2. Риск: Неточно отчитане на използваните ваучери</p> <p>Оценка на риска: Среден.</p> <p>Контролни дейности: Ежемесечно потвърждение с подпис на партньорската организация - бенефициер и обратни връзки от крайните получатели. Получаване на директна обратна връзка от крайните получатели при осъществяваните проверки на място от УО.</p> <p>В резултат от прилагането на контролните дейности ще се поддържа ниско ниво на риска.</p> <p>3. Риск: Некачествено предоставяне на услуга /ниско качество на продуктите, неспазване на изискването за предоставяне на тристепенно меню и др./</p> <p>Оценка на риска: нисък</p> <p>Контролни дейности: Получаване на директна обратна връзка от крайните получатели при осъществяваните проверки на място от УО. Предоставяне на УО от бенефициерите на докладите от осъществяваните периодични</p>

	<p>проверки на местата на приготвяне на детската кухня от контролните органи на Българска агенция по безопасност на храните, Министерство на здравеопазването или други контролни органи, когато е приложимо - проследяване от УО за установени нарушения и отстраняването им.</p>
--	--

- 1) Планирана начална дата на подбор на операции и планирана крайна дата на тяхното приключване (позоваване член 63, параграф 5 от ПОР).
- 2) Полета 3—11 следва да се попълнят за всеки показател, водещ до възстановяване на разходи, за операции, които съдържат няколко варианта за опростено отчитане на разходите, обхващащи различни категории разходи, различни проекти или последователни фази на една операция.
- 3) Ако е приложимо, посочете честотата и сроковете за корекциите и ясна препратка към конкретен показател (включително линк към уебсайт, където е публикуван този показател, ако е приложимо).
- 4) Има ли възможни отрицателни последици за качеството на подкрепяните операции и ако е така, какви мерки (напр. осигуряване на качеството) ще бъдат взети, за да се предотврати такава опасност?

С. Изчисляване на стандартната таблица за единичните разходи, еднократни суми или единни ставки

1. Източник на данните, използвани за изчисляване на стандартната таблица на единичните разходи, еднократните суми или единните ставки (кой е генерирал, събрал и записал данните; къде се съхраняват данните; крайни срокове; валидиране и др.)

Топъл обяд

- Стойността на единичният разход за топъл обяд следва стойността, определена за сходен вид операция, финансирана от националния бюджет. Заповедите на Министъра на труда и социалната политика за ежегодно утвърждаване на целева програма „Обществени трапезарии“, финансирана от Фонд „Социална закрила“ със средства от националния бюджет, в това число и определяната стойност на топлия обяд, са достъпни на следния електронен адрес:

<https://www.mlsp.government.bg/arkhiv>

-Преглед на исторически данни от мониторинга върху 216 бр. договори, изпълнявани по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане в периода от въвеждане на опростените правила на 01.05.2017г. до приключване на програмата на 30.04.2020г. В резултат от въведените опростени правила териториалният обхват на дейността се разшири и топъл обяд започна да се предоставя във всички области в страната, включително и в отдалечени населени места. Обхванаха се значително по-голям брой нуждаещи се лица. През 2015 г. потребителите на услугата „Топъл обяд“ бяха 8 291, а след въвеждане на правилата за опростено отчитане от 01.05.2017г., техният брой нарасна шесткратно до почти 50 000 лица.

Въвеждането на опростено отчитане намали значително административната тежест, както за общините, така и за Управляващия орган. Значителното редуциране на изискваните отчетни документи даде възможност фокусът на проверките да се постави върху ефекта от предоставяната услуга върху нейните потребители. Управляващият орган въведе процедури за обобщаване на данните за предоставяните съпътстващи мерки и ефекта от тях върху крайните потребители. Спазвайки основните принципи на зачитане на човешките права и достойнство, във фокуса на наблюдението са нуждите и потребностите на отделния човек и как те са адресирани от

партньорските организации, така че да осигурят необходимата подкрепа за преодоляване на тежките последици от бедността. Регламентира се и процеса по набиране на информация за предоставените съпътстващи мерки по операциите и степента на удовлетвореност на крайните потребители, както и обобщаването на данните за съответната календарна година. След въвеждане на тези процедури през 2017 г., резултатите се представят в съответстващите годишни доклади по оперативната програма. Безспорно въведеното опростяване по програмата улесни в значителна степен изпълнението на дейността от страна на партньорските организации - общини. Констатацията се потвърждава и от извършената независима оценка на оперативната програма, в която беше предвиден специален отговор на въпроса „Чрез въведеното опростено отчитане на разходите улеснява ли се изпълнението на операциите от партньорските организации?“ В настоящата програма операцията има за цел да продължи предоставянето на топъл обяд за най-уязвимите граждани на страната, като запази установения подход за опростено отчитане на разходите и за възстановяване на база разход за единица продукт „обяд“. Подходът се потвърждава и от извършените от ИАОСЕС системни одити и одити на операциите;

-Детска кухня

За определяне на стойността на ваучера за детска кухня е приложен коректен справедлив и проверим метод на изчисление, основан на статистически данни, друга обективна информация или експертна оценка - преглед на стойността на влаганите хранителни продукти в пригответната храна от действащите детски кухни, в това число извлечения от счетоводните данни на общините с ясно разграничение за цените на закупуваните хранителни продукти, и на съществуващите практики и подходи на общините, предоставящи услугата детска кухня за определяне на таксите, дължими от потребителите. Разработен е Метод за изчисление и определяне на стойност на ваучер/карта за детска кухня, за осигуряване на здравословно и пълноценно хранене на дете на ден по вид помощ „Детска кухня“, финансирана по Програмата за храни и основно материално подпомагане за програмен период 2021 – 2027 г.“ с Възложител -Агенция за социално подпомагане и Изпълнител – сдружение „Бабел България“.

Като краен резултат, за целите на разработване на Метода на изчисление и определянето на стойността на ваучер/карта за детска кухня, детайлно са анализирани и са използвани данните само на общините, които са предоставили счетоводна информация. По този начин е спазено изискването, данните да бъдат достоверни и проверими. В рамките на анализа бе извършен преглед на прилагането на обичайните практики за осчетоводяване на разходите на общините. Съгласно Закона за публичните финанси, общините са разпоредители с бюджет и счетоводната им отчетност се подчинява на принципите и правилата валидни за организациите в публичния сектор, в това число Закона за счетоводството, националните счетоводни стандарти и указанията на Министерството на финансите. Анализът на въведените в цитираните общините обичайни счетоводни практики показва, че в масовия случай разходите за услугата се осчетоводяват по счетоводна сметка от група 302 от сметкоплана, валиден за разпоредителите с бюджет като храна, което е още едно основание да се счита, че в счетоводните данни не са включени други утежняващи стойността на услугата разходи, освен разходи за хранителни продукти.

Въз основа на този метод е определена стойност на ваучера в размер на 1,33 лв./EUR 0,68 за 2020 г. и началото на 2021 г.. В резултат от преизчислението на тази стойност със средногодишния ИПЦ за раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ за 2021 г., се формира базова стойност за 2022 г. – 1,45 лв./EUR 0,74 на ваучера за храна от детска кухня за деца от 10 месеца до 3 години. При обявяване на процедурата базовата стойност за 2022 г. – 1,45 лв./EUR 0,74 ще се преизчисли с последния наличен индекс на потребителските цени в потребителски раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ по данни от информационната система ИНФОСТАТ на НСИ към предходен месец или година.

Към момента общините нямат определени критерии и ограничения за получаване на храна от детска кухня за деца от 10 месеца до 3 години. Достъпът до услугата е равен за всички деца от този възрастов диапазон.

2. Моля, уточнете защо предложените метод и изчисление въз основа на член 94, параграф 2 от Регламента за общоприложимите разпоредби са уместни за вида операция:

Топъл обяд

- базира се на национални правила за съответния единичен разход, за сходна дейност, финансирани изцяло със средства от националния бюджет;
- намалява административната тежест за изпълнителите на договори по програмата и за Управляващия орган;
- позволява проверките да се фокусират върху ефекта от предоставеното подпомагане, а не върху преглед на голям обем документи за минимални разходи;
- потвърждава се от проверени данни за минали периоди;

Детска кухня

- Намалява административната тежест за изпълнителите на договори по програмата и за Управляващия орган;
- Позволява проверките да се фокусират върху ефекта от предоставеното подпомагане, а не върху преглед на голям обем документи за минимални разходи;
- Базира се на национални регулации, относно изискванията за детско хранене, което позволява да се определи справедлива стойност на ваучера/картата за детско хранене, основан на извършен анализ на количествено и качествено сравнима информация.
- Не позволява стигматизиране на най-нуждаещите се лица, или дискриминиране на останалите потребители, защото в зависимост от практиката в съответната община, стойността на ваучера/картата ще покрива присъщи разходи за предоставяне на услугата - за такси, закупуване на хранителни продукти или цялата стойност на приготвената храна за съответното дете.
- Дава увереност, че рискът от неизползване на предоставения ваучер/карта по предназначение е елиминиран, тъй като срещу неговото предоставяне може да се получи единствено приготвена храна за деца.
- Потвърждава се от статистическа и друга обективна информация.
- В изчислението на стойността на ваучер/карта за детска кухня, са взети предвид само разходи за закупени хранителни продукти на база статистически данни извлечени от прилагането на обичайните практики за осчетоводяване на разходите, които отделните общини ползват, в т.ч. извлечения от счетоводните данни им с ясно разграничение за цените на закупуваните хранителни продукти за детска кухня, с които се осигурява тристепенно меню за обяд.

3. Посочете как са били направени изчисленията, включително и допускането по отношение на качеството или количествата. Когато е приложимо, следва да се използват статистически данни и референтни стойности и при поискване да се представят във формат, позволяващ употребата им от Комисията.

- Топъл обяд

База за определяне на стойността на единица продукт – топъл обяд са националните правила за реализиране на национална програма за подкрепа на обществени трапезарии, финансирана от 2009 г. от националния бюджет чрез Фонд „Социална закрила“. Стойността на топлия обяд се определя със заповед на министъра на труда и социалната политика. В заповедта се посочва, че определената стойност е предназначена за осигуряване на супа, основно ястие, хляб и поне веднъж седмично десерт. Със Заповед РД-25-3 от 15.02.2022г., считано от 01.03.2022 г., стойността на разхода е определен на 2,90 лв./EUR 1,48 , като тази стойност се прилага и към момента. По операцията стойността на топлия обяд, включително и изискването за съдържанието на обяда- супа, основно ястие, хляб и поне веднъж седмично десерт, което да бъде предоставяно срещу тази стойност, ще следва националните правила.

В допълнение определената стойност е потвърдена и от възложен през 2017 г. от Управляващия орган анализ за определяне и обосновка на стандартна ставка за единица продукт „топъл обяд“ по операция тип 3 „Осигуряване на топъл обяд“, съфинансирана от Фонда за Европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица. Осъщественият анализ на детайлна количествено и качествено сравнима информация и анализ на динамика в ценообразуването и потреблението на основни хранителни продукти в страната е за период от 2009 г. до ноември 2016 г.

За целите на анализа са разгледани всички нормативни изисквания, касаещи общественото хранене, с които партньорските организации (бенефициенти) се съобразяват, анализирано е и движението на цените на хранителните продукти за периода от 2009 г., когато е фиксирана цена на услугата в националната програма.

Подходът се потвърждава и при прегледа на историческите данни от мониторинга на операцията, надлежно докладвани в годишните доклади за изпълнение на програмата.

Използваният метод за определяне на ОВР за 2014-2020 г. е бил обект на преглед от Одитния орган и на Европейската сметна палата. Изложеното съответства на изискванията на чл. 94, параграф 2, буква г) от Регламент (ЕС) 2021/1060 „правилата за съответните единични разходи, еднократни суми и единни ставки, прилагани по схеми за предоставяне на безвъзмездни средства, финансирани изцяло от държавата членка за сходен вид операция“.

При изпълнение на операцията партньорските организации използват по целесъобразност менютата от Сборник рецепти за заведения за обществено хранене, в който са указани видовете и количествата влагани продукти, за порции със стандартен грамаж, така че да се гарантира качеството и разнообразието на приготвяната храна.

За целите на изчисляването на общата сума посочена в т.12, която се очаква да бъде възстановена е взето предвид следното:

- използвана е референтна стойност от 2,90 лв./EUR 1,48 за единица топъл обяд – средногодишен брой потребители – 50 000

- средногодишен брой хранения на потребител – 200

- период на реализация – 5 1/2 години

$(1.48 * 50\,000 * 200) * 5.5 = \text{EUR } 81\,400\,000$

- Детска кухня

В разработения Метод за изчисление и определяне на стойност на ваучер/карта за детска кухня, за осигуряване на здравословно и пълноценно хранене на дете на ден по вид помощ „Детска кухня“, финансирана по Програмата за храни и основно материално подпомагане за програмен период 2021 – 2027 г.“ с Възложител -Агенция за социално подпомагане и Изпълнител – сдружение „Бабел България“ са разгледани три варианта за определяне на стойността на ваучера, базирани на данни от общини, които предоставят услугата „Детска кухня“ като местна общинска дейност. Като най- пълен и обективен, включително отчитащ влиянието на различни променливи

е приет вариант, при който се отчита както тежестта на променливата „брой деца“, ползващи услугата "Детска кухня" в отделните общини, така и тежестта на броя на дните, през които всяка от общините е предоставяла услугата през съответната година. Този вариант отразява възможните девиации при различните променливи (брой деца и брой дни, през които е предоставяна услугата) и тяхното влияние върху определянето на крайния резултат - средната стойност на вложените хранителни продукти за осигуряване на услугата „Детска кухня“ за съответната година. С определянето на средно претеглена стойност на ваучер за детско хранене се дават и гаранции за равнопоставеност на децата от целевите групи. В хипотезите, при които стойността на ваучера не покрива себестойността на храната, разликата остава за сметка на съответната община, без да се налага нуждаещите се лица да доплащат.

В резултат на това, стойността на ваучера (C_v) е определена, както следва:

C_v = Общата стойност на вложените хранителни продукти в лева / Сума от произведенията на броя календарни дни от годината по броя деца на ден за всяка община

$$C_v = 1\,328\,987,69 : 1\,002\,033 = 1,326291339706377 \approx 1,33 \text{ лв. / EUR } 0,68$$

За целите на операцията се счита, че качеството и количеството на предоставяната храна е еднакво както за децата от целевите групи, така и за всички останали потребители на детска кухня. Тези параметри са обект на национални регулации, касаещи нормите за здравословното хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и детските кухни и са обект на проверки от компетентните национални органи – структурите на Министерство на здравеопазването и Българска агенция по безопасност на храните.

Направените изчисления са съгласно чл. 94, параграф 1, т. а, точка i от Регламент (ЕС) 2021/1060 „статистически данни, друга обективна информация или експертна оценка“.

За целите на изчисляването на общата сума посочена в т.12, която се очаква да бъде възстановена е взето предвид следното:

- използвана е референтна стойност от 1,45 лв./EUR 0,74 на ваучера за храна от детска кухня – средногодишен брой деца - 1 667

- средногодишен брой хранения на дете – 300

- период на реализация – 6 години.

$$(0,74 * 1667 * 300) * 6 = \text{EUR } 2\,220\,444$$

4. Моля, обяснете как сте гарантирали, че само допустими разходи са включени в изчислението на стандартната таблица за единичните разходи, еднократната сума или единната ставка.

Топъл обяд

Стандартната скала на единичните разходи е определена на база разходите за продуктите, вложени в приготвянето на супа, основно ястие, хляб и поне веднъж седмично десерт. Административните и транспортните разходи и разходите за съхранение и приготвяне на храната, които са другите допустими разходи по операцията, са допустими по реда на член 22, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1057, поради което не са включени при определяне на стандартната скала на единичния разход. Допустими по операцията са и разходите за съпътстващи мерки, по реда на член 22, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057, които също не са включени при определяне на стандартната скала на единичния разход.

Детска кухня

Единичната стойност на ваучера за детска кухня включва единствено средно претеглена стойност на разходите за продуктите, вложени в приготвянето на тристепенно меню /супа, основно ястие и десерт/ за обяд, предназначено за деца от 10 месеца до 3 години. Разходите за приготвяне и доставка на храната – административни разходи, са допустими, съгласно член 22, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1057, поради което не са включени при определяне на стойността на ваучера. Разходът за изработване на ваучера или негов дигитален еквивалент също не е включен в стойността, тъй като ако е необходимо, същия ще бъде за сметка на техническата помощ по програмата. Допустими по операцията са и разходите за съпътстващи мерки, по реда на член 22, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057, които също не са включени при определяне на стандартната скала на единичния разход.

С определянето на средно претеглена стойност на ваучер за детско хранене се дават и гаранции за равнопоставеност на децата от целевите групи. В хипотезите, при които стойността на ваучера не покрива себестойността на храната, разликата остава за сметка на съответната община, без да се налага нуждаещите се лица да доплащат.

5. Оценка на одитния орган(и) на методиката на изчисление и сумите и механизмите, осигуряващи проверката, качеството, събирането и съхранението на данни.

Топъл обяд

Обща оценка за изготвянето на ОВР: положителна

Стандартната таблица на единичните разходи “Топъл обяд“, код за категории интервенции 146, която ще се използва за финансиране, е изготвена в съответствие с чл. 94, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060, въз основа на правилата за съответните единични разходи, еднократни суми и единни ставки, прилагани по схеми за предоставяне на безвъзмездни средства, финансирани изцяло от държават членка за сходен вид операция.

Въз основа на оценката на методологията, използвана за изготвяне на опростени варианти на разходите, прилагани по схеми, финансирани изцяло от държавите членки – Р България, целева програма „Обществена трапезария“, финансирана от Фонд „Социална закрила“, който е създаден за финансиране на дейности и мероприятия, свързани с провежданите политики в областта на социалното подпомагане, към министъра на труда и социалната политика, Одитният орган може да потвърди, че направеното предложение е в съответствие с регулаторните изисквания, по-специално:

- а) ОВР се прилага за подобен тип операция;
- б) Разходите за ОВР са допустими, ясно определени и националната схема е приложима изцяло (категорията разходи са в съответствие с прилаганата методология по националната схема и другите приложими изисквания и условия са приложими);
- в) Методът за периодична актуализация на стойностите е в съответствие с методологията, прилагана по националната схема;
- г) Националната схема е финансирана изцяло от държавата членка;
- д) ОВР е в сила към момента на представяне на програмата за одобрение.

По отношение на мерките за гарантиране на проверката, качеството, събирането и съхранението на данни, се планира използването на подходящи подкрепящи документи, за да се потвърди, че са постигнати определените резултати/брой на единици и съхранението на данни.

Тази оценка обхваща всички съответни елементи, изброени в раздел 1 от Контролния лист за ОВР на одитните служби на Комисията.

Детска кухня

Обща оценка за изготвянето на ОВР: положителна

Стандартната таблица на единичните разходи “Детска кухня“, код за категории интервенции 146, която ще се използва за финансиране, е изготвена в съответствие с чл. 94, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060, въз основа на коректен, справедлив и проверим метод на изчисление, основан на статистически данни, друга обективна информация или експертна оценка.

Въз основа на оценката на методологията, използвана за изготвяне на опростени варианти на разходите, Одитният орган може да потвърди, че направеното предложение е в съответствие с регулаторните изисквания, по-специално:

- а) Методът на изчисление е коректен, справедлив и проверим.
- б) Използваните данни се основават на статистически данни, друга обективна информация или експертна оценка. Използваните данни са оценени като надеждни и са релевантни на типа операция.
- в) Категориите/видовете разходи, взети под внимание при изготвянето на Опростения вариант на разходите (ОВР), са в съответствие със съответните национални правила и правила за допустимост на ЕС, по-специално тези, установени в чл. 64 и 67 от глава III от Регламента за общите разпоредби.
- г) Въз основа на наличната информация, не съществува риск от двойно финансиране на едни и същи разходи (въпросният ОВР не покрива всички разходи на операцията; допълнителните разходи, възстановими като реални разходи или използването на други ОВР, не се припокриват/покриват същите разходи).
- д) Определените ставки са в съответствие с направените допускания и данните, използвани за установяване на ставките.
- е) Описанието на метода за корекция включва достатъчно информация за условията и времето за неговото прилагане, условията са ясни и измерими и методът се счита за подходящ.

По отношение на мерките за гарантиране на проверката, качеството, събирането и съхранението на данни, се планира използването на подходящи подкрепящи документи, за да се потвърди, че са постигнати определените резултати/брой на единици и съхранението на данни.

Тази оценка обхваща всички съответни елементи, изброени в раздел 1 от Контролния лист за ОВР на Одитните служби на Комисията.

Допълнение 2: Финансово участие на Съюза въз основа на финансиране, което не е свързано с разходите

А. Обобщение на основните елементи

Приоритет	Фонд	Специфична цел	Категория регион	Сумата, покрита от финансиране, което не е свързано с разходи	Обхват(и) вид операция/видове операции		Условия, които трябва да бъдат изпълнени/результати, които трябва да бъдат постигнати водещи до възстановяване на разходи от страна на Комисията	Показател		Мерна единица на условия, които трябва да бъдат изпълнени/результати, които трябва да бъдат постигнати водещи до възстановяване на разходи от страна на Комисията	Предвиден метод на възстановяване на средства на бенефициера(ите)
					Код (1)	Описание		Код (2)	Описание		

(1) Отнася се до кода за измерение „област на интервенция“ в приложение I, таблица 1 към POP и приложение IV към Регламента за ЕФМДРА

(2) Отнася се до кода за общ показател, когато е приложимо

В. Подробности по вид операция

Допълнение 3

член 22, параграф 3 от РОР

НЕПРИЛОЖИМО

